

Milla Sillanpää ja Miko Vainio

Kuningattaria ja kuhnureita -kuunnelma lasten sukupuolikasvatuksen työvälineenä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Medianomi

Elokuvan- ja television koulutusohjelma

Opinnäytetyö

13.4.2016

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Milla Sillanpää, Miko Vainio Kuningattaria ja kuhnureita – kuunnelma sukupuolikasvatuk- sen työvälineenä 29 sivua + 3 liitettä 13.4.2016
Tutkinto	Medianomi (AMK)
Koulutusohjelma	Elokuvan ja television koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Televisio- ja radiotuotanto
Ohjaaja(t)	Pt. tuntiopettaja Aura Neuvonen
<p>Tämä opinnäytetyö on monimuotoinen ja koostuu tästä kirjallisesta osasta ja teososasta. Opinnäytetyön kirjallinen osa tutkii, kuinka kuunnelmaa voitaisiin hyödyntää osana lasten sukupuolikasvatusta ihmisoikeusjärjestön toiminnassa. Opinnäytetyön teososa on Kuningattaria ja kuhnureita -kuunnelma, joka tuotettiin Seta ry:lle vuosien 2015–2016 taitteessa.</p> <p>Kuningattaria ja kuhnureita on 12-minuuttinen lastenkuunnelma, joka kertoo muurahaispe- sän kuningattaren, Reginaldin, päätöksestä jättää kuningattaren tehtävät, koska hän ei tunne oloaan naiseksi saatikka kuningattareksi. Kuningattaria ja kuhnureita -kuunnelma ja sen tekoprosessi toimivat myös opinnäytteen tutkittavana tapauksena.</p> <p>Opinnäytetyö selvittää sukupuolen moninaisuutta, minkä lisäksi tutkitaan, kuinka kyseinen aihe vaikuttaa kuunnelman tekoon ja millaisia erityishuomioita sen takia on otettava huomi- oon. Lisäksi tutkitaan ja pohditaan, miten kuunnelma sopii osaksi lasten sukupuolikasva- tusta. Seta ry:n mukaan kuunnelmia, jotka käsittelevät sukupuolen moninaisuutta, ei vielä ole.</p> <p>Opinnäytetyötä varten haastateltiin Seta ry:n asiantuntijoita sekä kuunnelmanteon ammatti- laisia. Jälkimmäisiä hyödynnettiin kuunnelman tekovaiheessa, ja Seta ry:n asiantuntijoita kuunnelman arvioinnissa sekä taustatiedon tarjoamisessa.</p> <p>Kuunnelman tekeminen noudatti perinteisen kuunnelmanteon kaavaa, mutta erityisiä paino- pisteitä oli muun muassa käsikirjoittamisessa, dramatisoinnissa sekä näyttelijöiden ohjaa- misessa. Vaikka teoksen sanoman terävöittämisessä ei täysin onnistuttu, onnistuimme kui- tenkin tarjoamaan erilaisuutta hyväksyvää materiaalia, jonka avulla lapset voivat käsitellä sukupuolen moninaisuutta.</p>	
Avainsanat	Kuunnelma, sukupuoli, sukupuolen moninaisuus, lapset

Author(s) Title	Milla Sillanpää, Miko Vainio Kuningattaria ja kuhnureita – How to use a radio drama as a part of gender education for children.
Number of Pages Date	29 pages + 3 appendices 13 April 2016
Degree	Bachelor of Arts
Degree Programme	Film and Television
Specialisation option	Television and Radio Work
Instructor(s)	Aura Neuvonen, Project Manager, Lecturer
<p>This written part of the thesis examines how the radio drama could be utilized as part of the children's gender education in human rights organization. The artistic part of the thesis is Kuningattaria ja kuhnureita -radio drama, which was produced for Seta ry at the turn of the years 2015 and 2016.</p> <p>Kuningattaria ja kuhnureita is a 12-minute children's radio drama, which tells the story of Reginald, the queen of the anthill. In this story Reginald makes a tough decision of leaving the queen's duties, because she feels that she isn't actually a woman nor queen. Kuningattaria ja Kuhnureita is also a case study in this thesis.</p> <p>This thesis will open up gender diversity, but also examines how the theme affects radio drama making and what kind of special attention because of it must be concerned. In addition to exploring and reflecting on how a radio drama is suitable for children as part of gender education. Seta ry says that there isn't any radio dramas that deal with gender diversity, not yet at least.</p> <p>Main topics in this thesis are gender diversity and Kuningattaria ja kuhnureita -radio drama as a case study. The working process in Kuningattaria ja kuhnureita followed classical radio drama work process, but the main focus was in manuscripting, dramatization and directing voice actors.</p> <p>Finally this thesis analyze the usefulness of the work, how Seta ry's plans to use a radio drama as a part of their gender education and what could have been done differently, more or better.</p>	
Keywords	radio drama, gender, gender diversity, children

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Tutkimusmenetelmät	2
3	Sukupuolen moninaisuus ja lapset	3
4	Kuunnelma teosmuotona	5
5	Kuunnelma työvälineenä sukupuolikasvatuksessa	6
6	Tapaustutkimus: Kuningattaria ja kuhnureita -kuunnelma	8
6.1	Ennakkosuunnittelu	8
6.1.1	Asiakkaan valinta	9
6.1.2	Seta ry mukaan	9
6.2	Toteutuksen suunnitleminen	10
6.3	Yhteisten tavoitteiden asettaminen	11
6.4	Seta ry:n rooli projektissa	12
6.5	Käsikirjoittaminen	12
6.6	Kolmen vaihtoehdon rakentaminen	14
6.7	Kuunnelman dramatisointi	14
6.8	Toinen kirjoituskierrös	15
6.9	Valmis käsikirjoitus	16
7	Tuotanto	17
7.1	Casting ja ohjaaminen	17
7.2	Äänisuunnittelu	19
8	Valmiin työn esittely, asiakkaan palaute ja käyttösuunnitelma	22
9	Johtopäätökset	24
	Lähteet	28

Liitteet

Liite 1. Kuningattaria ja kuhnureita – Marita Karvisen alkuperäinen satu

Liite 2. Kuningattaria ja kuhnureita- käsikirjoitus

Liite 3. Haastattelukysymykset Seta ry:n Eliisa Alatalolle ja Marita Karviselle

1 Johdanto

Tutkimme tässä opinnäytetyössä, kuinka kuunnelmaa voi hyödyntää lasten sukupuoli-kasvatuksessa osana ihmisoikeusjärjestön toimintaa. Nykyään aiheesta on olemassa jo esimerkiksi kirjoitettuja satuja, mutta kuunnelmia ei tällä hetkellä ole tiettävästi ollenkaan.

Opinnäytetyön osana toteutettiin kuunnelma Kuningattaria ja kuhnuureita, joka on noin 12-minuuttinen satu muurahaiskuningatar Reginaldista. Reginald ei koe olevansa naisen saatikka kuningatar, joten hän kerää rohkeutensa ja päättää vaatia Työelämävaliokunnalta lupaa jättää kuningattaren tehtävät ja jatkaa elämää kuhnurina, eli miespuolisena. Kuunnelma tehtiin yhteistyössä SETA ry:n kanssa.

Tässä kirjallisessa työssä käymme läpi sukupuolen moninaisuutta, kuunnelman tekoa sekä aiheen mukanaan tuomien erityispiirteiden hahmottamista ja huomioimista. Pohdimme myös, miten hyvin onnistuimme täyttämään asiakkaan toiveet, minkälaisia erityispiirteitä kuunnelman aihe toi projektiin sekä tulevaisuuden käyttömahdollisuuksia kuunnelmalle osana kasvatustyötä. Asiakkaana oli ihmisoikeusjärjestö Seta ry, joka ajaa erityisesti seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia. Setan toiveena oli saada lasten sukupuolikasvatuksen käyttöön kuunnelma, joka tukee järjestön ajamaa päämäärää kohti sukupuolineutraalia yhteiskuntaa.

Tutkimus on kvalitatiivinen, ja lähestymme aihetta tapaustutkimuksen avulla. Tutkittavana tapauksena on itse kuunnelma ja sen tekoprosessi.

Työn aluksi esitellään tutkimusmenetelmät. Seuraavaksi avataan käsitettä sukupuolen moninaisuudesta. Luvussa neljä määritellään kuunnelman käsite ja pureudutaan myös kuunnelman erityispiirteisiin.

Luvussa viisi avataan sukupuolikasvatuksen nykytilaa. Luvussa selviää, miten kuunnelma voi muotonsa puolesta tukea sukupuolikasvatusta.

Luvut kuudesta kahdeksaan muodostavat varsinaisen tapaustutkimuksen. Niissä pureudutaan tarkemmin itse kuunnelmaan ja sen tekoprosessiin. Näissä luvuissa myös käsitellään valmiin työn esittelemistä asiakkaalle sekä asiakkaan antamaa palautetta ja käytösuunnitelmaa.

Lopuksi pohdimme, kuinka onnistuimme tekemään paitsi itse kuunnelman, myös asiakkaan toiveet täyttävän tuotteen. Pohdimme myös, että minkälaisissa asioissa onnistuimme ja mitä olisi pitänyt tehdä enemmän tai eri tavalla.

2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimuskysymys on, kuinka kuunnelmaa voi hyödyntää osana lasten sukupuolikasvatusta. Tutkimusstrategiana on tapaustutkimus ja tutkittavan tapauksena siis Kuningattaria ja kuhnuureita -kuunnelma ja sen tekoprosessi. Pääasiallisena menetelmänä on oman kuunnelmanteon reflektointi sekä arviointi.

Tapaustutkimus valittiin siksi, että spesifiä tutkimuskysymystä haluttiin tutkia syvällisesti ja huomioida tapaukseen liittyvä konteksti (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Tarkoituksena on tuottaa syvällistä tietoa siitä, kuinka kuunnelma voi toimia osana lasten sukupuolikasvatusta.

Aineistonkeruumenetelmänä on käytetty asiantuntijahaastatteluja. Seta ry:n tiedottajaa Eliisa Alataloa sekä koulutussuunnittelijaa Marita Karvista käytettiin tiedonlähteinä sukupuolen moninaisuuteen liittyvissä asioissa, ja haastattelut tehtiin puolistrukturoituna sähköpostihaastatteluna. Alatalo ja Karvinen ovat vuosia toimineet ja vaikuttaneet sukupuolikasvatuksen parissa, joten heidän näkemyksensä sukupuolikasvatuksen eri osa-alueista koettiin arvokkaana.

Lisäksi haastattelimme kuunnelman teosta teemahaastattelulla Juuso Laitista sekä Aarne Lindéniä, sillä he molemmat ovat tehneet lähivuosina opinnäytetyönsä kuunnelman tekemisestä. Tapasimme Laitisen ja Lindénin ennen prosessin alkua, mutta myös sen aikana. Laitinen ja Lindén neuvoivat meitä erityisesti käsikirjoittamisen, näkökulmittamisen sekä tarinan rakenteen suunnittelussa.

Teoreettisena tukena on käytetty myös kirjallisia lähteitä, verkkoaineistoja sekä aiheesta tehtyjä opinnäytetöitä. Lähteistä on pyritty poimimaan vain kaikista oleellisin tieto, jota on pyritty arvioimaan ja soveltamaan tutkimuskysymyksen lähtökohdasta.

Valmiin kuunnelman arvioimisessa kuulin Seta ry:n viestintäharjoittelija Luca Lönnforsia sekä koulutussuunnittelija Marita Karvista. Näiden palautteiden pohjalta analysoimme kuunnelman sisällön onnistumista.

3 Sukupuolen moninaisuus ja lapset

Mä olen miettinyt jonkun aikaa jo, kuka mä olen. Mähän synnyin ikävä kyllä pojaksi, ja nyt omassa päässä on pikkuhiljaa alkanut asiat selviää. Kohta vuosi sitten olen alkanut meikkaamaan enemmän, pukeutumaan naisellisemmin ja yleensä mua luullaankin tytöksi. Mua ahdistaa mun vartalo, karvat ja se että mulla ei ole rintoja ja kunnollista lantiota & vyötäröä. (Sinuiksi – tuki- ja neuvontapalvelu 2016.)

Sukupuolen moninaisuudella tarkoitetaan sitä, että sukupuolen fyysinen kehitys ja sen kokeminen ihmisillä vaihtelevat. Perinteisesti on totuttu ajattelemaan, että ihmiset voidaan määritellä joko mieheksi tai naiseksi, ja että poikkeukset tästä normista ovat hyvin harvinaisia. Nykytiedon valossa on kuitenkin selvää, että sukupuolen moninaisuus on ihmisillä paljon yleisempää kuin aiemmin on luultu.

Sukupuolen moninaisuutta voidaan tarkastella lukuisista eri näkökulmista. Sukupuoli-identiteetin lisäksi sitä voidaan tarkastella myös geneettisestä, sosiaalisesta, hormonaalisesta tai anatomisesta kulmasta. Sukupuolen kokemus tai sen määrittelemine eivät kuitenkaan määrää ihmisen seksuaalista suuntautumista.

Lasten kokemukset omasta sukupuolestaan vaihtelevat. Joskus lapsen kokemus omasta sukupuolestaan on vakaa ja pysyvä, mutta toisinaan kokemus vaihtelee. Joskus ihminen ei kykene samaistumaan sukupuoleen ollenkaan. Hänellä ei toisin sanoen ole kokemusta siitä, että jokin sukupuoli tuntuisi omalta. Tosinaan lapsi kehittyy jo kohdussa niin fyysisesti ja yksilöllisesti, ettei häntä syntymän jälkeen pystytä määrittämään yksioikoisesti joko tytöksi tai pojaksi. Maarit Huuskan mukaan nykyään on tavallista ajatella, että ihmiset ovat yksiselitteisesti joko miehiä tai naisia.

Kulttuurissamme sukupuolta pidetään ihmisen synnynnäisenä, pysyvänä ja jatkuvana ominaisuutena. Jos olen nyt mies, en voi elämänhistoriani aikana muuttua naiseksi. Oletus on, että kaikki ihmiset voidaan yksiselitteisesti jakaa jompaan kumpaan sukupuoliryhmään. (Huuska 2005, 1.)

Sukupuolen moninaisuuteen liittyy muutamia käsitteitä. *Transihmisellä* kuvataan kaikkia, joiden kokemus omasta sukupuolestaan eroaa odotuksista sille sukupuolelle, johon heidät on juridisesti määritelty. Transihmisen on mahdollista korjauttaa kehoaan omaa kokemustaan vastaavaksi. *Transvestiitti* tarkoittaa ihmistä, joka eläytyy eri sukupuoliin esimerkiksi pukeutumisen avulla. *Intersukupuolisella* sukupuolta määrittävät fyysiset ominaisuudet eivät synnynnäisesti ole luokiteltavissa joko miehen tai naisen ominaisuuksiin. *Transgender* tarkoittaa ihmistä, jonka sukupuoli on omanlaisensa yhdistelmä mieheyttä ja naiseutta. Transgender voi kokea itsensä sukupuolettomaksi tai monisukupuoliseksi. Toisinaan käytetään käsitettä muunsukupuolinen. (Transtukipiste a.)

Jokaisella ihmisellä on ainutlaatuinen ja yksilöllinen kokemus sukupuolestaan. Kulttuurissamme vallitsevat vielä 2010-luvulla tietynlaiset normit ja asenteet siitä, millaisia naisten ja miesten kuuluisi sukupuoltensa perusteella olla. Vähitellen yhteiskunnassamme on kuitenkin herätty kiinnittämään huomiota sukupuolikasvastukseen päiväkodeissa ja kouluissa.

Sukupuolen moninaisuus on Suomessa asia, jonka yhteiskunnallisen aseman kohentaminen vaatii ihmisoikeusjärjestöiltä aktiivista työtä. Tätä varten Seta ry on aikanaan perustanut myös Transtukipisteen.

Arkikielessä sanoja nainen ja mies käytetään vaivattomasti ja viattomasti. Oletamme, että jokainen tietää, mitä nämä sanat tarkoittavat. Yleensä oletamme myös, että jokainen ihminen on joko nainen tai mies, eikä kukaan ole sekä nainen että mies.

Sukupuolen moninaisuus tai monimuotoisuus kyseenalaistaa tämän kaksijakoisen itsestään selvänä pidetyn jaottelun. Kyseenalaistaminen tapahtuu sekä ilmaisun että ruumiillisen todellisuuden tasoilla. Moninaisuus on aina enemmän kuin kaksi. Sukupuoli on moninainen eikä ainoastaan kaksinainen ilmiö. Sukupuoli on moninainen niin biologian, kulttuurin, tyylin kuin identiteettien alueilla. Naisen ja miehen raja on mahdollista ylittää, on mahdollista, ettei ihmisen biologia ole selkeästi miehen tai naisen biologiaa. Naisellisuus ei ole ainoastaan naisten eikä miehisuus ainoastaan miesten etuoikeus. (Transtukipiste b.)

Tällä hetkellä suomalaisessa yhteiskunnassa ihminen mielletään joko mieheksi tai naiseksi. Tämä näkyy arkipäiväisissä tilanteissa, kuten esimerkiksi miesten ja naisten

vessat, pukuhuoneet sekä sauna- ja uimavuorot. Tällaiset rakenteet asettavat sukupuolivähemmistöt epäoikeudenmukaiseen asemaan. Tälläkin hetkellä monien virastojen kaavakkeet ja kyselyt, joissa halutaan tietää vastaajan sukupuoli, pakottavat kaikki valitsemaan joko miehen tai naisen sukupuolen.

Suomessa sukupuolivähemmistöjen oikeuksien eteen on tehty paljon töitä, mutta uuden translain voimaantuminen ei kuitenkaan toteutunut aikataulussa:

Myöskään translaki ei tällä vaalikaudella edennyt, vaikka toisin toivoin. Translaki poistaisi muun muassa juridista sukupuoltaan korjaavalta henkilöltä sterilisaatiopakon ja avioliiton pakkopurun. Nykyisessä laissa on vaatimus sukupuoltaan vahvistavan henkilön lisääntymiskyvyttömyydestä. Laki nykymuodossaan vaatii myös avioliitossa olevan puolison hyväksynnän sukupuolen korjaukseen, minkä lisäksi avioliitto on purettava ja muutettava rekisteröidyksi parisuhteeksi. Transihmisten kokemaa syrjintää on huolestuttavaa eikä se taatusti lopu, jos tällaista vanhakan-taista lakia pidetään voimassa. (Pekonen 2015.)

Kuunnelman päätarkoituksena onkin toimia osana uudenlaista sukupuolikasvatusta. Kuunnelman pyrkimys on edistää tietoutta sukupuolen moninaisuudesta lapsille ominaisella ja ymmärrettävällä kielellä.

4 Kuunnelma teosmuotona

Radiodraaman kuunteleminen ei kuitenkaan ole pelkkää kuulolla olemista, sillä kuunnelman kuunteleminen vaatii tietyn määrän ponnistusta. Yleisö joutuu tekemään kuunnelman kanssa eräänlaisen aktiivisen sopimuksen. Kun kuuntelija tulkitsee kuunnelmakerronnan koodeihin ja perinteisiin perustuvaa kerrontaa ja dialogia, hän saa vastineeksi mielihyvää ja löytää henkilöistä ja tarinasta kiinnostavia asioita. Usein kuuntelija myös samastuu jollain tavoin kuunnelman päähenkilöön. (Beck 2011, 169.)

Kuunnelma on pelkästään äänestä koostuva tarina, josta voidaan käyttää myös nimitystä radiodraama. Koska kuunnelma on kirjoitettu ja tuotettu palvelemaan ainoastaan kuuloaistia, on mielikuvituksella erittäin merkittävä rooli kuunnelman vastaanottamisessa. Jokaisen kuulijan suhde kuunnelmaan on subjektiivinen, sillä jokaisen kuuntelukokemus on erilainen. Jokainen kuunnelman kuuntelija toimiikin oman kuunnelmansa ohjaajana, sillä kuunnelmassa kamera ei toimi kuulijan silmien korvikkeena. Kuunnelman äänimaisemassa on huomattavasti vähemmän ääniärsykyitä, kuin todellisessa ympäristössä. Tämän vuoksi kuulija voi pääosin tietoisesti valita kuunnelmasta ne ärsykkeet, joista hän

on kiinnostunut. Suurin rooli kuunnelmassa on dialogilla, jonka täytyy muiden draamallisten teosten lailla sisältää alku, keskikohta ja loppu. Kuunnelmassa jokaisen äänen täytyy olla selkeä ja erilainen, jotta kuulija kykenee erottamaan äänet toisistaan. Kuunnelman haaste onkin siinä, ettei sen tekemisen eri vaiheissa kyetä ennustamaan, että miltä valmis kuunnelma kuulostaa. (ks. esim. Aro & Viljanen 2011.)

Kuunnelmaa on helppo jaella ja esittää. Nykyään jokainen kantaa mukanaan kuunnelman toistamiseen soveltuvaa laitetta ja sitä voi kuunnella lähes missä vain ja milloin tahansa. Kuunnelma on vanha teosmuoto, joka on ollut viime aikoina vähän näkyvillä, mutta toisaalta äänikirjat ovat tehneet taas tuloa viime vuosina ja podcastien suosio, esimerkiksi radiokanavien tarjoamina, on noussut kovaa vauhtia. Voidaan siis sanoa, että internet tarjoaa kuunnelmalle aivan uudenlaisia mahdollisuuksia ja jakomuotoja.

Kuunnelma on mielestämme unohdettu tarinan muoto, jolla on kuitenkin suuret kerronnalliset mahdollisuudet. Kuunnelman ongelma piilee Aarne Lindénin opinnäytetyön mukaan muun muassa kuuntelijoiden pienessä määrässä sekä varsin korkeassa keski-ikässä.

Radioteatterin yleisö on rakenteeltaan pirstaleinen, sillä kuunnelmaohjelmisto leviää monelle Yleisradion kanavalle. Tarkan kuulijaluvun antaminen on tämän takia hankalaa, mutta [Ylen genretuottaja Satu] Kurvinen arvioi kuunnelmilla olevan tällä hetkellä noin 50 000–250 000 kuulijaa. Suurin osa kuulijoista on vanhempia ihmisiä, keski-ikä n. 46 vuotta. (Kurvinen 15.8.2012, Lindénin 2013, 9 mukaan.)

Kuunnelmien suuret kuluttajat ovat iäkkäämpää väestönosaa, mutta uskomme kuunnelmien edelleen kiinnostavan myös lapsia, mikäli ne tarjotaan heille oikeaa väylää pitkin. Kuningattaria ja kuhnureita pyritään tarjoamaan nykyaikaisia ja lapsille luonnollisia väyliä pitkin, esimerkiksi YouTuben kautta.

5 Kuunnelma työvälineenä sukupuolikasvatuksessa

Sukupuolikasvatus on suhteellisen nuori käsite. Vasta viime vuosina on ryhdytty kiinnittämään kasvatuksessa huomiota siihen, miten ihminen oman sukupuolensa kokee.

Viime vuosina on ryhdytty puhumaan myös tasa-arvoisesta varhaiskasvatuksesta, joka luo perustan myöhemmälle sukupuolikasvatukselle. Seta ry:n mukaan sukupuolikasvatus on nimenomaan moninaisuuskasvatusta, eikä sitä tulisi sotkea seksuaalikasvatukseen. Käytännössä suurin osa ihmisistä puhuu kuitenkin sukupuolikasvatuksesta seksuaalikasvatuksen osana. (Alatalo & Karvinen, haastattelu 18.2.2016.)

Tasa-arvoiseen varhaiskasvatukseen liittyy käsite sukupuolisensitiivisyydestä. Kasvatuksella pyritään edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa päiväkodeissa. Taustalla on ajatus siitä, että sukupuoleen liitetyt oletukset saattavat rajoittaa lapsen seksuaalista itseilmaisua. Tasa-arvoisessa varhaiskasvatuksessa pyritään kiinnittämään huomiota sukupuoleen liittyviin yleistyksiin ja huomautuksiin. ([Naisasialiitto Unioni 2012–2014.](#))

Seta ry ja sen Transtukipiste sekä koulutustoiminta ovat tehneet työtä jo vuosikymmeniä sen eteen, että sukupuolen moninaisuus arkipäiväistyisi ja että siihen liittyvät ennakkokäsitykset poistuisivat. Setan mukaan he ovat onnistuneet työssään tasa-arvolainsäädännön tasolla, mutta asennetasolla heillä on vielä paljon tekemistä. Seta pitää myös Suomen translakia epäonnistuneena sukupuolikasvatuksen osalta. (Seta 2014.)

Sukupuolikasvatuksen tueksi on noussut yhä enemmän kerronnan muotoja perinteisten opetusvideoiden rinnalle. Nuorille on tarjolla jo esimerkiksi lehtiä ja kokonaisia internetissä pyöriviä sarjoja. (Spisak 2016.)

Lapsille on ryhdytty kirjoittamaan yhä enemmän satuja, joiden avulla lasten on helpompi omaksua asioita. Lasten saralla kerronnan keinot ovat kuitenkin vielä hyvin yksipuolisia, eikä esimerkiksi kuunnelmaa ole osattu hyödyntää sukupuolikasvatuksen tukena. Lasten sukupuolikasvatus tuntuukin jääneen teini-ikäisille suunnatun kasvatuksen varjoon. (Alatalo & Karvinen, haastattelu 18.2.2016.)

Kuunnelman etu sukupuolikasvatustyössä on siinä, että se auttaa nimenomaan moninaisuuskasvatuksessa. Kuunnelma on myös moniärsykeisempi kuin perinteinen satu. (Alatalo & Karvinen, haastattelu 18.2.2016.)

Kuunnelman etu sukupuolikasvatuksessa on sen muoto. Kuunnelma jättää tilaa lapsen mielikuvitukselle, eikä se tuputa mitään. Kuunnelman kautta on helpompi välittää viestejä huumorin keinoin, sillä jo kuunnelmassa esiintyvä ääni voi olla hauska. Kuunnelma on

muodoltaan helppo, ja se voi toimia pienenä elämyksenä esimerkiksi ennen päiväuniaika. Kuunnelma tarjoaa myös runsaasti samaistuttavia hahmoja, joiden kautta lapsi voi käsitellä tunteitaan ja tarpeitaan.

6 Tapaustutkimus: Kuningattaria ja kuhnureita -kuunnelma

Kuningattaria ja kuhnureita on kuunnelma lapsille. Tarinassa sukellaan muurahaisten maailmaan, jossa teemana ovat sukupuolivähemmistöjen kokemat haasteet nykypäivänä.

Tarinan päähahmo on muurahaisten kuningatar Reginald, joka ei valta-asemastaan huolimatta ole onnellinen. Reginald ei tunne itseään naiseksi eikä sen vuoksi myöskään kuningattareksi, vaan tahtois sisimmässään olla mies eli kuhnuri.

Kuningattaria ja kuhnureita tarjoaa tietoa sukupuolen moninaisuudesta, ja sen lisäksi se pyrkii kasvattamaan lapsia hyväksymään erilaisuutta. Tarinan alkuperäinen versio on Seta ry:n koulutussuunnittelija Marita Karvisen kirjoittama. Seta ry on myös kuunnelman asiakas ja tilaaja.

Päädymme tekemään kuunnelman sen muodon viehättävyyden takia. Kuningattaria ja kuhnureita on myös tarinan luonteen ja teemansa osalta mielenkiintoinen, sillä emme ole koskaan törmänneet lapsille tehtyyn kuunnelmaan, jossa käsiteltäisiin sukupuolivähemmistöjen haasteita.

Kuningattaria ja kuhnureita on perinteinen kuunnelma, mutta sen tarina, teema sekä aihe ovat suunnattu 2010-luvun lapsille.

6.1 Ennakkosuunnittelu

Teosmuodoksi valittiin kuunnelma sen tarjoamien elämysten vuoksi. Se on myös ainakin Seta ry:lle uusi keino lasten sukupuolikasvatukselle. Koska Seta ry ei ole aiemmin käyttänyt kuunnelmaa kasvatustyövälineenä, kenelläkään ei ole suoraa vastausta siihen, kuinka hyvin kuunnelma tähän käyttötarkoitukseen soveltuu.

Uniikin kasvatustyövälineen lisäksi kuunnelma antaa lapselle mahdollisuuden itse kuvitella tarinan henkilöt ja maailman. Lasten mielikuvituksen hyödyntäminen on myös projektin kannalta mielenkiintoinen ulottuvuus.

Aihe ja teema syntyivät varsin helposti, koska alustava asiakas oli ollut mielessä jo pidemmän aikaa. Vainio oli törmännyt hieman sattumalta Seta ry:n lastensatuihin ollessaan työharjoittelussa kyseisessä järjestössä kesällä 2014. Vainio tarjosi alustavaa ideaa Sillanpäälle, joka myös oli aiheesta erittäin innostunut. Näin alustava idea kuunnelman teemaksi ja aiheeksi oli valmis.

6.1.1 Asiakkaan valinta

Seta on paitsi voittoa tavoittelematon järjestö, sen tekemä ihmisoikeustyö on myös merkityksellistä yhteiskunnallisen tasa-arvon kannalta. Setan valinta asiakkaaksi oli myös arvokysymys. Tahdoimme tehdä kuunnelman jollekin sellaiselle organisaatiolle tai järjestölle, jonka toiminta perustuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tahdoimme opinnäytteellämme olevan valmistuttuaan jokin oikeasti hyödyllinen käyttötarkoitus.

6.1.2 Seta ry mukaan

Seta ry:n saaminen mukaan projektiimme tapahtui lokakuun 2015 aikana kahdessa eri vaiheessa: idean esitteleminen sekä toimintamallin sopiminen.

Idean esitteleminen tapahtui sähköpostitse Setan tiedottajan Eliisa Alatalon kanssa. Kerroimme tekevämme opinnäytteen teososana kuunnelman. Kerroimme myös, että Miko Vainio muistaa Setalla olleen kiinnostusta yhteiseen opinnäyteprojektiin. Seta ry:n edustajat olivat asiassa heti positiivisella hengellä mukana, ja sovimme tapaamisen, jossa kerromme projektistamme lisää.

Tapaamisessa kerroimme vielä tarkennetusti oman tuotantoaikataulumme aina käsikirjoittamisesta lopulliseen tuotteeseen asti. Emme kuitenkaan lyöneet lukkoon tarkkaa päivämäärää, milloin Setalla olisi käytössään valmis tuote. Tähän oli syynä pääasiassa molempien tekijöiden tulevat työharjoittelut, joiden oli määrä alkaa tammikuussa 2016. Aikaa projektin teolle oli siis noin kaksi kuukautta.

Tuotantoaikataulun lisäksi tahdoimme tutustua Setan omaan satuvalikoimaan, joka osoittautui varsin kattavaksi. Sovimme Alatalon kanssa, että tutustumme kaikkiin satuihin rauhassa ja keskustelemme tarinoista Juuso Laitisen sekä Aarne Lindénin kanssa. Heidän kommenttinsa ja arvioidensa kuuleminen olisi meille erittäin tärkeää satua valittaessa.

Tapaamisen lopuksi sovimme Alatalon kanssa olevamme yhteydessä, kun olemme valinneet sadun, josta lähdemme muokkaamaan käsikirjoitusta. Sovimme myös, että esitелеmme käsikirjoituksen ensimmäisen version myös Setalle, jotta he voivat antaa vielä omat kommenttinsa ennen äänittämisprosessin alkua.

6.2 Toteutuksen suunnitleminen

Kun satu oli valittu ja tiedettiin, minkälaista tarinaa aletaan työstämään, haastattelimme Juuso Laitista ja Aarne Lindéniä koskien tarinan kehittämistä sadusta kuunnelmaksi.

Tarinan pituudesta Laitinen antoi neuvoksi pyrkiä mahdollisimman tiiviiseen ja nopeaan tarinankerrontaan, koska kuunteluajat ovat nykyään todella lyhyitä. Tulimme siihen johtopäätökseen, että noin kymmenen minuuttia olisi kuunnelmaan ideaalipituus, jotta lapset jaksavat kuunnella sen alusta loppuun.

Tarinan pituuden ja rakenteellisten haasteiden lisäksi Laitinen antoi meille alustavia vinkkejä käsikirjoittamiseen, joista päällimmäisenä oli kohderyhmän tuntemisen tärkeys: ”Älkää aliarvioiko lapsia kuuntelijoina” (Laitinen, haastattelu 6.10.2015).

Lapset kuulijaryhmänä ovat Laitisen mukaan vaikea kohderyhmä, jos tekijät eivät tiedä tarkkaan, minkälaiselle ikäryhmälle teosta ollaan tekemässä. Kuunnelma, jonka kuulijaryhmä on 3–6 vuotiaat, on sisällöltään täysin erilainen kuin esimerkiksi 7–12-vuotiaille.

Kuningattaria ja kuhnuureita on tehty ensisijaisesti alle kouluikäisille, mikä näkyy dialogien yksinkertaisuudessa sekä tarinan pituudessa. Laitisen mukaan nykyaikana kuunteluajat ovat lyhentyneet, eivätkä nuoret jaksakaan enää keskittyä esimerkiksi tunnin mittaisiin kuunnelmiin.

Kuningattaria ja kuhnuureita on pituudeltaan 12 minuuttia, jonka uskomme olevan lapsille

sopiva mitta. Tarinan dialogi ja tarina on pidetty varsin nopeatempoisena sekä yksinkertaisena, jotta se palvelee parhaiten kuulijaryhmäämme.

6.3 Yhteisten tavoitteiden asettaminen

Yhteisessä palaverissa Setan kanssa sovittiin yhteisistä tavoitteista, joita projektille asetettiin. Nämä tavoitteet koskivat lopullista teosta, teoksen valmistumisaikataulua sekä mahdollista jatkokehittämistä opinnäytetyön jälkeisenä projektina.

Lopullisen teoksen suhteen sovitut tavoitteet koskivat työn sisällöllistä kokonaisuutta. Tavoitteena oli tuottaa asiakkaalle tarina, joka on sukupuolisensitiivinen ja mahdollisimman sukupuolineutraali. Sekä tekijöillä että Seta ry:llä oli selkeä tavoite saada aikaiseksi kuunnelma, jonka sisällöllinen tarjonta sopii paitsi lapsien ajanvietteeksi myös tarjoamaan tietoa sukupuolivähemmistöistä. Tarinan tärkeimmäksi sanomaksi pyrittiin terävöittämään, ettei kenenkään sukupuolen tai sukupuolen kokemuksen pitä olla este sille, miksi haluaa isona tulla tai mitä haluaa isona tehdä.

Tarinassa kuitenkin pysytään luonnon ehdoilla, eikä siitä syystä yksikään kuningattariksi valituista kuhnureista kykene munimaan. Se ei kuitenkaan estä heitä toimimasta kuningattaren tehtävissä menestyksekkäästi.

Kuunnelman valmistumisaikataulun tavoitteita määrittivät paitsi Seta ry:n tarpeet myös tekijöiden omat valmistumiseen vaikuttavat asiat. Seta ry kertoi tahtovansa esitellä kuunnelmaa maaliskuun 2016 aikana tapahtuvissa seminaareissa. Tekijöiden tavoitteena oli edelleen saada teos valmiiksi vuoden 2015 aikana, jotta tekijät pääsevät suorittamaan harjoitteluitansa rauhassa. Tapaamisessa sovittiin, että Setalla on käytössään kuunnelma viimeistään maaliskuussa 2016.

Kuunnelman jatkokehittäminen oli Eliisa Alatalon ajatus. Hänen mukaansa tuotantoa voitaisiin suunnitella tarkemmin keväällä 2016. Seta ry:n intresseissä olisi kehittää kuunnelmasta internetkuunnelma, johon liitettäisiin mukaan visuaalisia elementtejä. Tuotantotyö on alustavasti suunniteltu noudattelemaan samankaltaista kuvakerrontaa kuin toimittaja Katri Koivulan [Kihelmöintiä](#)-internetdokumentissa on käytetty.

6.4 Seta ry:n rooli projektissa

Seta ry oli ensisijaisesti asiakas, mutta järjestö oli myös erittäin tärkeä yhteistyökumppani. Se tarjosi paljon tietoa sukupuolen moninaisuudesta, se tarjosi henkilökuntaa kuunnelman tekoon, ja lisäksi se tarjosi alkuperäisen tarinan.

Koska aihealue oli tekijöille varsin tuntematon, oli Setan rooli tiedon tarjoajana todella tärkeä. Tekijät saivat nopeasti käsiinsä tietoa kuunnelman teemaa ja aihetta koskien.

Henkilökuntaa hyödynnettiin nauhoituksissa, kun Transtukipisteen sosiaalipsykologi Eepu Autere suostui kuunnelman kertojajääneksi. Autere pystyi myös tutustumaan käsikirjoitukseen ja antamaan sitä koskien ideoita ja kehitysehdotuksia.

Seta ry tarjosi myös alkuperäisen lastensadun Kuningattaria ja kuhnuureita. Tarina on Seta ry:n koulutussuunnittelija Marita Karvisen kirjoittama. Karvonen myös luki tarinaan tehdyn käsikirjoituksen ja varmisti, ettei tarinaan ollut tehty asiavirheitä.

6.5 Käsikirjoittaminen

Kun luot, luo maailma. Minulle se tarkoittaa kerronnan tiheyden ja tarinassa esiintyvien yhteiskuntaluokkien moninaisuuden lisäksi mielipidettä maailmasta, väittämää. (Hirvonen 2003, 145.)

Aluksi oli valittava satu lukuisista erilaisista vaihtoehtoista, joita Seta ry:n koulutussuunnittelija Marita Karvinen oli kirjoittanut. Tässä vaiheessa ei ollut vielä päätetty, minkälaisen sanoman tai väittämän kuunnelma välittää. Satujen laadusta ei myöskään ollut tietoa, joten oli myös varauduttava kirjoittamaan kuunnelma itse. Seta ry:llä oli kuitenkin tarjottavanaan useita hyviä vaihtoehtoja, joista valittiin eniten puhuttava tarina.

Halusimme valita tekstin, jonka avulla voisimme välittää ajatusta sukupuolen moninaisuuden ja ylipäänsä erilaisuuden hyväksymisestä. Emme tahtoneet valita tekstiä, joka olisi lapsia aliarvioiva tai sanomaltaan liian yksinkertainen. Toisaalta emme halunneet valita tarinaa, joka olisi liian haasteellinen toteutettavaksi määräajassa. Olimme luvanneet pysyä käsikirjoitusprosessissa uskollisena alkuperäiselle käsikirjoitukselle, joten meidän oli mietittävä kerronnallisia ratkaisuja myös sen perusteella.

Lopulliseksi tarinaksi valikoitui Marita Karvisen kirjoittama *Kuningattaria ja kuhnuureita*. Huomasimme, että alkuperäisessä tarinassa oli paljon kohtia, joiden ympärille voisi ryhtyä rakentamaan äänimaisemaa. Alkuperäinen teksti herätti mielikuvia, ja tarinan opetus oli kaunis. Erityisesti tarinan eläinteema oli hyvä keino välittää juuri lapsille kohdennettua viestiä.

Kuningattaria ja kuhnuureita käsittelee sukupuolen moninaisuutta, sekä yksilön halua olla ja elää sellaista minuutta, minkä hän kokee ja tuntee oikeaksi. Keskiössä tarinassa on muurahaiskuningatar Reginald, joka ei tunne itseään sen paremmin kuningattareksi kuin naiseksikaan. Muurahaisvaliokunta puolestaan on konservatiivinen ja kaavoihin kangistunut yhteisö, joka lähtökohtaisesti vastustaa kaikkea uutta. Kun kuningatar päättää luopua kruunustaan, astuu muurahaisvaliokunnan eteen kolme eri tavalla sukupuoli-identiteettiään toteuttavaa kuningatarehdokasta.

Tarinan erityispiirteenä voidaan nähdä se, että yksilö nimenomaan pitkän harkinnan jälkeen päättää ryhtyä elämään todeksi sitä identiteettiä, jonka hän on jo pitkään kokenut omakseen. Yleensä samantyyppisissä lapsille suunnatuissa saduissa päähenkilö alkaa jo lapsena elämään identiteettiänsä vastaavaa elämää. Nähtiin tärkeänä korostaa sitä, että ihminen voi olosuhteista ja elämäntilanteestaan riippumatta irrottautua hänen haritteilleen kasatuista ennako-oletuksista ja alkaa elämään sitä identiteettiä, joka tuntuu hänestä kaikkein omimmalta.

Kun lopullinen tarina oli valittu, se lueteltiin Aarne Lindénillä ja Juuso Laitisella. Molemmat heistä innostuivat tarinan muurahaismaailmasta, sillä aihe oli eläinteemansa ansiosta heidän mielestään helposti lähestyttävä. Esille nousi kuitenkin äänimaailman haasteellisuus. Laitinen ja Lindén kehottivatkin miettimään tarinan koukkua, tunnetta ja niin sanottua ajattelun paikkaa. (Laitinen & Lindén, haastattelu 18.11.2015.)

Lindén ja Laitinen kehottivat jättämään kuunnelmaan niin sanottuja hengähdystaukoja, jotta kuuntelija voisi välillä pureskella kuunnelman herättämiä ajatuksia. Jälkeenpäin ajateltuna näitä hengähdystaukoja ei otettu tarpeeksi hyvin huomioon, vaan kuunnelma tuokittiin liian täyteen sanomaa. Valmiista kuunnelmasta tulikin ehkä vähän liian tuhti. (Laitinen & Lindén, haastattelu 18.11.2015.)

Lindén ja Laitinen kehottivat pelaamaan käsikirjoituksessa kohderyhmän säännöillä. He kehottivat esimerkiksi käyttämään toistoja tarinassa, jolloin kuunnelman tarina olisi lapsille helpompi hahmottaa. Toistoissa onnistuttiinkin hyvin: kertosimme tiettyjä pääkohtia sekä kuunnelmassa esiintyneiden roolihahmojen nimiä läpi koko kuunnelman. Lindén ja Laitinen kehottivat myös miettimään tarinan sanavalintoja tarkasti, jotta lasten olisi helppo säilyttää mielenkiintonsa. Kuunnelmaa käsikirjoittaessa mietittiin muun muassa sitä, että olisiko sana ”työvaliokunta” lapsille liian hankala hahmottaa, vaikka se esitettäisiinkin muurahaismaailman kautta. Lindén ja Laitinen olivat myös sitä mieltä, että tarinaan olisi hyvä luoda antagonistin, joka toisi kerrontaan jännitettä. Lopulliseen käsikirjoitukseen sellainen luotiinkin. (Laitinen & Lindén, haastattelu 18.11.2015.)

6.6 Kolmen vaihtoehdon rakentaminen

Tarinasta laadittiin kolme pääsuuntaa, joihin kuunnelmaa voisi viedä.

Ensimmäinen vaihtoehto oli luoda tarinasta ylikorostetun komediallinen. Kuunnelmasta olisi tällöin tehty karikatyyri, jossa olisi ollut ylikorostettuja hahmoja. Tällöin kuunnelma olisi ollut ikään kuin parodia itsestään.

Toisena vaihtoehtona mietittiin kuunnelman luontoteeman korostamista. Tällöin kuunnelmaan olisi otettu mukaan paljon elementtejä muurahaisyhteiskunnan todellisista lainalaisuuksista. Mukaan olisi otettu myös paljon nippelitietoa luonnosta.

Lopulliseksi suuntaukseksi valittiin kuitenkin kolmas vaihtoehto, allegoria, jossa yhteiskunnan lainalaisuudet tuotiin muurahaismaailmaan. Muurahaisista tehtiin ihmismäisiä olentoja, ja sukupuolen moninaisuutta käsiteltiin eläinmaailman avulla.

6.7 Kuunnelman dramatisointi

Koska kuunnelma on tutujen merkkien ja alitajunnan outojen kukkasten rinnakkaiseloja, monenlaiset taikatemput todella ovat mahdollisia. Missään tarinamuodossa ei esimerkiksi ajan venyttäminen ja supistaminen ole niin helppoa kuin kuunnelmassa. (Hirvonen 2003, 232.)

Käsikirjoitusprosessissa lähdettiin liikkeelle kuunnelman maailman luomisesta. Oli haaste kirjoittaa korville sitä, mikä tekstinä toimii. Ensiksi mietittiin, mitä osia tekstistä

pitäisi kirjoittaa repliikeiksi. Aluksi tarinaan jätettiin sellaisia asioita, joita ei olisi ollut tarpeen selittää auki ollenkaan. Kaikki alkuperäisessä tarinassa esiintyneet hahmot pidettiin, mutta hahmojen nimiä muokattiin. Lisäksi tarinaan tuotiin uusia hahmoja. Suurin dramaturginen ratkaisu tehtiin antagonistin kohdalla: tarinaan tuotiin paha roolihahmo, Rooku Von Vihavaino, joka nousi kuunnelman yhdeksi päähenkilöksi. Alun perin tarinaan kirjoitettiin myös erillinen komediahahmo, mutta myöhemmin se päätettiin jättää pois.

Alusta asti kuunnelman tunnelma pyrittiin pitämään selkeänä, sillä sen perusteella ihmiset rakentavat mielikuvia. Myöhemmin kuitenkin tajuttiin, ettei tunnelman luomisessa ollut onnistuttu. Käsikirjoitusprosessissa keskityttiin luomaa ääniä, muttei äänimaisemaa. Äänimaiseman puutteellisuus kostautui myöhemmin juuri siten, että kuunnelmasta puuttui tunnelma. Tähän asiaan onneksi saatiin puututtua myöhemmin ja äänimaiseman luonti onnistui.

Aarne-Lindén ja Justus-Laitinen kehottivat käsikirjoitusprosessin edetessä miettimään, sopisiko kuunnelma iltasaduksi. Tarinaan yritettiinkin luoda draamaa, mutta kuitenkin niin, että lapselle jäisi hyvä mieli kuunnelman jälkeen. Tarinaan ei myöskään haluttu luoda liian pelottavia hetkiä.

Käsikirjoitus tehtiin verrattain nopeasti. Sanoman selkeyden vuoksi olisi ollut hyvä käyttää alkuperäiseen käsikirjoitukseen enemmän aikaa ja aivotyötä. Kristiina Wallin suosittelee äänimaailman käsikirjoittamiseen konkretiaa.

Älä kirjoita abstrakteja yleiskäsitteitä. Kirjoita yleiskäsitteiden lisäksi sellutehtaan haju, hellä hipaisu, kipu tai kielelle sulava lumi. (Wallin 2011, 169.)

Koko käsikirjoitusprosessin aikana koitettiin pitää mielessä yksityiskohdat. Yksityiskohdilla pelattiin eritoten siinä kohdassa, kun kolme kuningatarehdokasta esittäytyivät muurahaisten työelämävaliokunnalle. Kaikista kolmesta ehdokkaasta saatiin tehtyä erilaiset ja kiinnostavat hahmot.

6.8 Toinen kirjoituskierrös

“Kirjoittaminen on kärsivällisyyttä vaativa prosessi, johon kuuluu myös tekstistä keskusteleminen, tekstin eri mahdollisuuksien pohtiminen yhdessä. Ole valmis näkemään nuo mahdollisuudet ja kirjoittamaan tekstiäsi uudelleen.” (Hirvonen 2003,)

Palautteen perusteella ryhdyttiin muokkaamaan käsikirjoitusta. Ihan ensimmäiseksi karsittiin kertojan repliikit minimiin. Pois otettiin myös sellaisia toteamuksia, joita olisi mahdollista tuoda tarinaan äänellisin keinoin. Myös repliikkien ulkoasua muokattiin enemmän korville sopivaksi ja työelämävaliokunnan väkijoukolle kirjoitettiin joitakin selkeitä repliikkejä, jotta ne voisivat toimia yleisen tunnelman välittäjänä.

Muokausvaiheessa karakterisoitiin hahmoja lisää. Vasta muokausvaiheessa mietittiin tarkasti hahmojen persoonallisuuksia erilaisten tunnetilojen kautta. Joidenkin hahmojen kohdalla jätettiin myös kankea satukirjakieli pois. Satukirjakieltä olisi ollut hyvä karsia enemmänkin.

Kuunnelman loppuun kirjoitettiin dialogin Marjatan ja Liisan välille, kun alkuperäisessä tekstissä tarina olisi loppunut siihen, että kertoja kertoo pesän saaneen kolme uutta kuningatarta.

Muokausvaiheessa olisi ollut hyvä istahtaa alas useamman kerran ja pyytää konsulttia. Näin olisi saatu uusia näkökulmia käsikirjoitusprosessiin. Muokausvaiheessakin oli liian kiire saada kursittua tarina kokoon ennen nauhoituksien alkamista. Toisaalta oltiin tyytyväisiä siihen, että käytettiin muokausvaiheessa aikaa repliikkien muokkaamiseen: tekstiä luettiin ääneen monet kerrat, ja repliikkejä muokattiin enemmän suuhun sopivaksi.

6.9 Valmis käsikirjoitus

Valmiiseen käsikirjoitukseen oltiin pääosin tyytyväisiä. Paketti oli ehjä ja toimiva. Valmiissa käsikirjoituksessa sävyjä ja tunnetiloja oli huomattavasti enemmän kuin ensimmäisessä versiossa. Valmis käsikirjoitus syntyi vain yhden tekstinmuokauspäivän jälkeen, ja voidaankin todeta, että useamman version tekeminen olisi tehnyt tekstistä hiotumman ja terävemmän. Valmiissa käsikirjoituksessa luotettiin paljon siihen, että ääni näyttelijät ikään kuin puhaltavat hengen tekstiin. Repliikkejä ei haluttu kirjoittaa liian tarkasti, jottei näyttelijöiden suuhun laitettaisi jotain sellaista, mikä ei kuulostaisi puhuttuna hyvältä.

Valmis käsikirjoitus jäi rakenteeltaan hyvin perinteiseksi kuunnelmaksi, vaikka sen teemat ovatkin tuoreita. Oli erittäin hyvä ratkaisu välttää turhia kikkailuja, koska se ei olisi palvellut lopullista päämäärää.

Valmista käsikirjoitusta olisi ollut hyvä luettaa vielä kertaalleen esimerkiksi koeyleisöllä. Lisäksi olisi ollut hyvä miettiä jo tässä vaiheessa, miltä tulevien ääninäyttelijöiden tulisi kuulostaa. Käsikirjoitusta olisi myös voitu kirjoittaa vielä enemmän korvalle. Olisi ollut hyvä miettiä vielä jokainen repliikin rakenne kuulon eikä mielen kautta.

Draaman kaari saatiin kuitenkin toteutettua käsikirjoituksessa hyvin.

7 Tuotanto

Tuotanto noudatti hyvin tarkkaan perinteistä kuunnelman teon prosessia, mutta erityisen tärkeitä kokonaisuuksia työn tavoitteiden kannalta oli casting, ohjaaminen sekä äänisuunnittelu. Kyseiset kokonaisuudet ovat äärimmäisen tärkeitä paitsi kuunnelman teossa yleensä, myös erityisesti silloin, kun tehdään kuunnelmaa lapsille aiheesta, josta hyvin vähän puhutaan ylipäättäen.

7.1 Casting ja ohjaaminen

Ääninäyttelijöiden hankkiminen tapahtuu usein casting-tilaisuudessa, jossa tuotantotiimillä on jo tiedossa, minkälaisia henkilöitä haetaan. Valitettavasti tuotannossa ei voinut toteuttaa casting-tilaisuutta, koska käytössä ei ollut yhtään rahaa ja aikataulu oli todella tiukka.

Näyttelijät olivat kirjaimellisesti hyvin erilaisia. Mukana oli Aarne Lindénin kaltaisia ammattilaisia sekä niin sanottuja puhtaita amatöörejä, jotka valittiin rooleihin lähinnä mielikuvitusta käyttämällä.

Näyttelijöiden hankkimiseen olisi pitänyt käyttää enemmän aikaa, koska se olisi antanut paitsi laajemman tarjonnan myös mahdollisuuden tuoda enemmän erilaisia hahmoja. Esimerkiksi Aarne Lindén näytteli teoksessamme kahta eri hahmoa.

Casting ei ollut täysin onnistunut. Päätös käyttää Seta ry:n Transtukipisteen sosiaalipsykologi Eepu Auteretta kahdessa roolissa oli perusteltu ratkaisu, koska hänen äänensä sopi valittuihin, kertojan ja yhden kuningatarkandidaatin rooleihin. Äänityksen jälkeen kävi kuitenkin ilmi, etteivät hahmojen äänet olleet riittävän erilaiset, joten yhden kandidaatin ääneksi hankittiin uusi näyttelijä.

Näyttelijöiden ohjaaminen oli ohjaajalle (Milla Sillanpää) täysin uusi asia, ja siksi myös erittäin opettavainen kokemus. Mielessä oli tietynlainen ”normi” siitä, miltä ääninäyttelijöiden yleensä tulee kuulostaa. Ensimmäinen asia, johon ei osattu varautua, oli amatöörinäyttelijöiden jännittyneisyys. Oli haastavaa yrittää löytää keinoja näyttelijöiden jännityksen poistamiseksi. Toimivimmaksi keinoksi koettiin yleinen positiivisuus ja hyvien suoritusten kehuminen. Myös kritiikki esitettiin positiivisuuden kautta.

Kuulijan korvien kautta aukeaa maailman suurin näyttämö, ja tuon näyttämön rakentaminen on kiehtova leikki, jota tahdon leikkiä yhä uudelleen. (Wallin 2011, 90).

Ohjaamisessa lähdettiin liikkeelle kuunnelman erityispiirteistä. Koska kuunnelman sanoma on jo itsessään mielipiteitä jakava, oli kuunnelmaan löydettävä näyttelijät, jotka olisivat valmiita jakamaan kuunnelman pyrkimykset. Oli kuitenkin näyttelijöitä, jotka eivät olleet lukeneet käsikirjoitusta ollenkaan. Ohjaustyötä olisikin helpottanut suuresti se, että jokaiselle näyttelijälle ei olisi tarvinnut kerrata käsikirjoitusta alusta asti.

Kuunnelmaan haluttiin saada särmää ja lämmintä huumoria. Tähän tarpeeseen näyttelijät vastasivatkin erityisen hyvin. Kuunnelmasta ei haluttu tehdä ohutta ja kepeää satua, mutta ei toisaalta missään nimessä varovaista ja ennalta arvattavaa teostakaan. Näyttelijöiden persoonalliset äänet toivat kuunnelmaan toivottua karismaa ja vakuuttavuutta.

Koska kuunnelma on suunnattu lapsille, haluttiin siihen saada lapsiin uppoavaa huumoria. Huumoria koitettiin luoda hokemista, joissa esikuvana toimi Putous-ohjelma. Ohjaamisessa koitettiin myös saada näyttelijöistä irti hassuja ääniä, jotka voisivat olla lasten mielestä kiinnostavia ja hauskoja.

Käsikirjoitukseen tehtiin läpi äänitysten merkintöjä, joiden avulla ääninäyttelijöille yritettiin kuvailla roolien ominaisuuksia ja luonteenpiirteitä. Vähitellen ohjaajalle kuitenkin selvisi,

ettei ihmisen persoonallista ääntä pysty loputtomiin ohjaamaan. Olikin tärkeää olla valmis luopumaan käsikirjoituksesta ja totutella siihen ajatukseen, että äänimaailma muotoutuu osaltaan näyttelijöiden mukana.

Lopullinen kuunnelma noudatti kuitenkin hämmästyttävän paljon sitä, mitä lähdettiin hakemaan. Ohjauksessa oltiin tyytyväisiä siihen, että haettu ääniskaala toteutui lopullisessa tuotoksessa. Ohjaajan näkemys raikkaasta, humoristisesta ja lämminhenkisestä kuunnelmasta koettiin onnistuneeksi. Ääninäyttelijöiden koettiin osaltaan vahvistavan ja tukevan kuunnelman sanomaa.

7.2 Äänisuunnittelu

Laadukas äänitausta luo äänikerrontaan sopivasti vaihtelua ja liikettä. Monotoninen ja jatkuvasti saman kuuloinen äänitausta passivoi kuuntelijan ja tekee hänestä vain vastaanottajan. Mielikuvien luominen on aktiivista psyykkistä toimintaa. On syytä kannustaa ja yllyttää vivahteikkaalla äänikerronnalla. Esimerkiksi jos luodaan sateisen päivän tunnelma, voi vaikuttaa mielikuvan synnyttämiseen parhaiten määrittämällä miten ja millä tavoin sateen ääni voimakkuudeltaan vaihtelee, millainen on sateen luonne ja mihin sade osuu sataessa. Akustisen ympäristön pitäisi välittää tietoa tapahtumapaikasta, ajasta, luoda tilavaikutelmia, eli akustista perspektiiviä ja laittaa kuuntelija havaitsemaan omilla mielikuvillaan. (Koivumäki 1993, Marttisen 2012, 12 mukaan.)

Äänimaisema suunniteltiin valmiiksi pääosin jo käsikirjoitusvaiheessa. Käytännössä käsikirjoitukseen kirjoitettiin ylös, mitä kerrotun tarinan lisäksi kuuntelija kuulee. Kertojan sanomaa vahvistettiin muun muassa metsän ambiensseilla, joka oli onnistunut ja toimiva ratkaisu kuulijan mukana pysymisen kannalta.

Kuunnelmaan tavoiteltiin suomalaisen havumetsän sekä kaupungin hektisyyden muodostamaa rinnakkaista äänimaisemaa. Tarkoituksena oli luoda muurahaisten maailmaan lisää samaistumispohjaa lapsille tuomalla sinne elementtejä meidän omasta maailmastamme, esimerkiksi työmaan ääniä ja lapsen itkua.

Havumetsäkaupunki-tyylisellä äänimaisemalla tavoiteltiin paitsi luonnon myös kaupungin tunnelmaa. Muurahaiset ovat luonnon omia ahertajia, jotka rakentavat valtavaa kekoan. Tämä on helppo linkittää ihmisten suorituskeskeiseen yhteiskuntaan, jossa monilla päämääränä on vain tehdä töitä ja menestyä.

Äänimaiseman haluttiin kertovan kuuntelijoille tuttuja ääniä tuntemattomassa ympäristössä. Näin kohderyhmämme ei eksy tarinasta, kun sukellaan muurahaisten tuntemattomaan maailmaan. Äänimaisema tuo tarinaan lisää syvyyttä sekä moniulotteisuutta. Valiokunnan salin kaiku tuo valtavan tilan tuntua, jossa pieni kuningatar yrittää taistella oman onnensa puolesta suuren valiokunnan edessä.

Äänimaisemaan ei haluttu tuoda liikaa elementtejä, jotta tarina ja sen sisältämä tärkeä sukupuolikasvatuksen viesti ei jää äänimaailman jalkoihin. Kuunnelman tärkein tehtävä on kuitenkin välittää lapsille viestiä sukupuolen moninaisuudesta ja sen takia äänimaisema ei saa olla liian mielenkiintoinen tai hämmästyttävä.

Yllättävyyttä ei äänimaisema tarjoa, jos yllättäviä torvisoittoja ei lasketa. Koska tarina perustuu muurahaisten maailmaan, äänimaisemaan olisi voitu lisätä yllättäviä äänielementtejä vain mielikuvitus rajana. Äänimaisema kuitenkin pidettiin varsin pelkistettynä varmuuden vuoksi.

Äänitehosteiden on istuttava luontevasti tekstiin. Syntyy erittäin helposti kiusallinen vaikutelma, jos äänitehoste seuraa kaavamaisesti tekstiä kaksinkertaisessa äänikerronnassa. Tällöin äänet selittävät tekstiä ja teksti ääntä. Vaikutelman pystyy välttämään siten, että käyttää äänitehosteita suhteessa tekstiin joko samanaikaisesti tai hieman ennakoiden. (Marttinen 2012, 12.)

Äänitehosteista tehtiin osa itse ja osa hankittiin äänipankeista, sillä efektien tekoon ei olisi riittänyt aika. Esimerkiksi fanfaarien sekä rakennusmaan työkonoiden äänet oli käytännössä otettava äänipankeista, joista valtaosa äänitehosteista hankittiin.

Tarinan äänitehosteet kuitenkin tukevat tarinaa ja päinvastoin. Ne eivät selittele toisiaan missään vaiheessa, vaan kannattelevat yhdessä tarinaa eteenpäin. Esimerkiksi Työelämävaliokunnan salissa tapahtuvat dialogien riitaisuus saa aivan uudenlaisen tason, kun taustalle tehtiin ääninäyttelijöiden kanssa muun muassa järkyttyneitä yleisön huokauksia ja keskustelua.

Musiikki on myös äänikerronnan kannalta tärkeä elementti. Musiikilla luodaan ja korostetaan tunnelmaa, aikakausia, tyyliä, tapahtumapaikkaa, maantieteellistä sijaintia, rytmiä, jännitystä, huumoria ja sillä voidaan korvata äänitehosteita. Äänikerronnassa musiikille voidaan antaa jopa erityismerkityksiä esimerkiksi siirtymissä jaksorajoilla. (Koivumäki 1993, 67.) Malaga 1951 -kuunnelmassa käytin tehosteita useasti kaavamaisesti tekstiä, eli kertojaa seuraten. Tämä johtune siitä, että kuunnelmaa tehdessä en ollut lähellekään niin tietoinen äänikerronnan rakennukseen liittyvistä keinoista, kuin nykyään teoriaan perehtyneenä. (Marttinen 2012, 12–13.)

Kuningattaria ja kuhnureita ei pidä sisällään musiikkia. Olimme sitä mieltä, ettei äänimaisen ja painavan sanoman mukaan mahtuisi enää uutta ärsykettä. Varsinkaan, kun emme mielikuvissamme nähneet, että musiikki kuuluisi kuunnelman tunnelmaan.

Miksaaminen on äänisuunnittelun tärkeimpiä työvaiheita. Jos miksaaminen epäonnistuu, vaikuttaa se ratkaisevasti äänimaailman kokemukseen sekä monipuolisuuteen.

Miksaaminen on prosessi, jossa moniraitainen äänimateriaali, oli se sitten äänitetty, sämplätty tai syntetisoitu, balansoidaan, käsitellään ja yhdistetään monikanavaiseen muotoon, yleisimmin kaksikanavaiseksi stereoksi. Tämän lisäksi miksaus on tunteiden, luovien ideoiden ja musiikillisen tulkinnan äänellisessä muodossa oleva esitys. (Izhaki 2008, Granbergin 2012, 9 mukaan.)

Ensimmäiseksi miksattiin kaikkien näyttelijöiden äänentasot kuntoon. Yksikään ääni ei saa olla liian voimakas, ettei ääni hajoa. Äänet eivät myöskään saa olla liian hiljaisia, vaan yleisesti ääntentasot on oltava tiettyjen kehysten sisällä.

Kuunnelman miksaamisessa oli pyrittävä muodostamaan omat tasonsa eri näyttelijöiden äänille. Kertojan ääni on oltava muiden yläpuolella. Sen oli myös oltava steriili, eli siihen ei tuotu minkäänlaista tilan tuntua.

Muiden ääninäyttelijöiden äänet oli puolestaan saatava kuulostamaan siltä, että he ovat oikeasti valiokunnan salissa tai työmaalla. Tämä tehtiin lisäämällä ääniin tarpeelliset filtrit ja kaiut. Ääniä myös korjattiin kuulostamaan pehmeämmiltä, kirkkaammilta tai matalammilta tapauksesta riippuen.

Miljööön miksaamisessa tärkeää oli myös tuoda tila osaksi kuunnelmaa. Esimerkiksi metsään oli saatava hieman väljyyttä sekä kaikua. Sama päti myös työmaan äänimaailmassa.

Äänien säätäminen kuulokkeet päässä on hyvin korvia kuluttavaa työtä, minkä takia korville on annettava myös lepoa. Töitä tehtiin noin kaksi tuntia kerrallaan, jonka jälkeen pidettiin taukoa. Lepoa ja kärsivällisyyttä pitää olla, koska turhautunut kuuntelija ei enää keskity äänen laadullisiin ongelmiin.

Kun äänenlaatu sekä -tasot olivat kunnossa, äänelle tehtiin vielä panorointia niissä tarinan osissa, joissa se koettiin hyödylliseksi. Esimerkiksi valiokunnan salissa tapahtuneissa yleisön puheissa ääntä jaettiin vasemmalle ja oikealle, jotta se välittäisi tunteen siitä, että kuulija on oikeasti salissa ja osallistujien kommentit tulevat korviin sekä oikealta että vasemmalta.

Viimeinen kuuntelu suoritettiin niin, että koko kuunnelma kuunneltiin kerralla läpi ja samalla kirjoitettiin ylös säätöä kaipaavia kohtia. Kun kaikki ongelmakohdat oli miksattu niin hyvin kuin mahdollista, kuunnelma oli valmis exportoitavaksi.

Miksaaminen oli siis iso oppimisprosessi, johon olisi pitänyt varata huomattavasti enemmän aikaa. Koska miksaamisen työvaiheita ei hallittu kunnolla, oli Aura Neuvosen oltava opettamassa ja myös tekemässä konkreettista miksaustyötä. Miksaaminen on kuunnelman kannalta niin suuri kokonaisuus, että sitä ei saa aliarvioida, vaan taitojen ja tietojen on oltava kunnossa.

8 Valmiin työn esittely, asiakkaan palaute ja käyttösuunnitelma

Valmis kuunnelma esiteltiin Seta ry:lle jakamalla heille linkki teokseen. Seta ry:n edustajat kuuntelivat teoksen ja antoivat siitä palautteen. Asiakkaan edustajat eivät olleet kuulleet teosta kesken tuotannon, vaan heidän arvioitavakseen jäi ainoastaan teoksen viimeinen versio.

Asiakkaalta saatu palaute käsitteli pääosin tarinan sisältöä ja kuulijan kokemusta, mutta teoksen teknisestä laadusta saatiin myös palautetta. Palautetta kuunnelmasta antoivat asiakkaan edustajista viestintäharjoittelija Luca Lönnfors sekä koulutussuunnittelija Marita Karvinen.

Amadeus Antti voi ehkä olla lasten mielestä hauska, mutta tästä kuunnelman henkilöstä kumpuaa jonkinlainen stereotyyppinen homo-oletus leopardilegginssejä käyttävästä glitterhomosta? Muutenkin erikoinen homo-oletus tulee kaikista kuhnuriehdokkaista? (Lönnfors 23.2.2016.)

Lönnforsin palaute tarinan sisällöstä sekä kuulijakokemuksesta oli pääosin kriittistä, sillä tarina jätti erityisesti hahmojen osalta kuulijalle liikaa tulkinnanvaraa. Tavoitteena oli, että jokainen kuhnuriehdokas kuulostaisi erilaiselta eivätkä he edusta samaa seksuaalista suuntautumista tai sukupuolta.

Hahmojen välittämän mielikuvan lisäksi Lönnfors nosti esiin sukupuolivähemmistöjen kokeman paineen yhteiskunnan toimesta. Lönnfors totesi, ettei Kuningattarella pitäisi olla tarinan mukaista yhteiskunnallista velvoitetta hoitaa munimista, koska hänellä tulisi olla täysi itsemääräämisoikeus yhteiskunnan intresseistä riippumatta. (Lönnfors 23.2.2016.)

Tarinassa ollut huumori ei ollut Lönnforsin mukaan kaikilta osin onnistunut. Esimerkkinä hän mainitsee Benjamin-kuhnurin tavan käsitellä lapsettomuutta. Tarinassa Benjamin naurahtaa kepeästi todettuaan, ettei hän voi saada lapsia. Lönnforsin mukaan lapsettomuus on monille ihmisille varsin kipeä aihe, eikä sille tulisi naureskella edes kuunnelmissa. (Lönnfors 23.2.2016.)

Tarinan teksti piti sisällään Lönnforsin mukaan sanoja, jotka voivat olla hankalia lapsille kuten työelämävaliokunta. Kuunnelman pituus, noin 12 minuuttia, saattaa olla Lönnforsin mukaan liian pitkä. (Lönnfors 23.2.2016.)

Koulutussuunnittelija Marita Karvisen mukaan tarinassa on liian voimakas kirosana, pirlauta. (Karvinen 23.2.2016.)

Teknisessä toteutuksessa oli Karvisen mukaan ongelmia. Karvisen mielestä osa repliikeistä oli epäselviä tai äänet kuuluivat eri voimakkuuksilla. (Karvinen 23.2.2016.)

Karvinen myös kiinnitti huomiota siihen, että kuunnelmassa kahden kuningatarehdokkaan nimet oli muutettu alkuperäisestä tarinasta. Kuunnelmassa ehdokkaiden nimet olivat Toivo, Amadeus-Antti ja Benjamin, kun taas alkuperäisessä sadussa ehdokkaiden nimet olivat Lahja, Amadeus-Antti ja Miri. (Karvinen 23.2.2016.)

Teknisestä toteutuksesta teos sai kuitenkin hyvän palautteen. Lönnforsin ja Karvisen mukaan teos oli teknisesti hyvin toteutettu ja ääninäyttelijät olivat hyvät. Tarinaa keuhuttiin myös maanläheiseksi. (Karvinen & Lönnfors 23.2.2016.)

Seta ry:n käyttösuunnitelma teokselle ei ole pelkästään tulevaisuuteen keskittynyt, vaan teosta pyritään hyödyntämään mahdollisimman paljon asiakkaan toiminnassa välittömästi esimerkiksi julkaisemalla teoksen Setan ja Transtukipisteen nettisivuilla. Teosta pyritään levittämään mahdollisimman laajalle muun muassa sosiaalisen median palveluita hyödyntäen. Seta ry myös julkaisee teoksen omalla Youtube-kanavalla sekä liittää

sen osaksi Transtukipisteen lasten ja nuorten asiakastyötä. Kuunnelmaa tullaan hyödyntämään mahdollisimman paljon myös erilaisissa lasten ja nuorten tapahtumissa. (Alatalo 23.2.2016.)

9 Johtopäätökset

Netistä löytyvä kuunnelma on arvokas sekä asiakkaille että ammattilaisille. Se on sopivaa materiaalia, jota myös kasvatusalalla voi hyödyntää. Viesti sukupuolen moninaisuudesta menee perille myös viihteellisin keinoin. (Alatalo & Karvinen, haastattelu 18.2.2016.)

Kuunnelman sanomaa olisi pitänyt teroittaa huomattavasti enemmän, jotta olisi pystytty palvelemaan Setan tarpeita monipuolisemmin. Setan mukaan valmiin kuunnelman teemat voivat liittyä seksuaalikasvatuksen sisältöihin, vaikka ne eivät varsinaisesti siihen kuulukaan. Tällaisenaan kuunnelma jäi sanomaltaan liian valjuksi ja epäselväksi.

Tarinan teemaksi nousi lähinnä erilaisuuden hyväksyminen eikä sen suurempi kasvatus-työ. Vaikka emme sinällään olleet vastuussa kuunnelman valistusosasta, olisi Seta ry ehkä odottanut meiltä enemmän tietoa ja perehtyneisyyttä sukupuolen moninaisuudesta. Tällä olisi vältetty lopullisessa muodossa piilevät niin sanotut tulkinnanvaraisuudet, joista esimerkiksi Setan viestintäharjoittelija Luca Lönnfors meitä huomautti.

Asiakkaan suhteen viestintä olisi voinut olla aktiivisempaa. Erityisesti nauhoitusten jälkeen keskityimme editointityöskentelyyn jopa liiaksikin, mikä johti pidempiaikaiseen viestintäkatkokseen asiakkaan ja tekijöiden välillä. Heikko viestintä konkretisoitui viimeistään lopullisen työn luovutuksessa, jonka yhteydessä asiakas pääsi vasta antamaan meille konkreettista palautetta.

Palautteen sisältö oli hyvin konkreettista ja se piti sisällään paljon kuulijakokemukseen perustuvia havaintoja, joihin meidän olisi pitänyt kyetä vaikuttamaan jo kuunnelman tekovaiheessa.

Koulutussuunnittelija Marita Karvisen antaman palautteen mukaan kuunnelma oli joiltain osin lapsille sopimaton sen vaikean kielen ja sanavalintojen vuoksi. Mielestämme kuitenkin lapsi poimii kuunnelmasta sen minkä ymmärtää, eikä kuunnelman lopullista sano-

maa tarvitse varmasti vääntää rautalangasta pienellekään lapselle. Mielestämme onnistuimme erityisen hyvin siinä, että emme missään vaiheessa aliarvioineet lapsia kuuntelijoina.

Luca Lönnforsin palaute käsitteli erityisesti henkilön kokemuksia tietyistä asioista, esimerkiksi palaute Benjaminin naurahduksesta koskien hänen omaa kyvyttömyyttään saada lapsia. Tarkoitus ei ollut luoda kuulijalle käsitystä hauskaasta lapsettomuudesta, vaan nostaa esiin Benjaminin persoonaa. Nauru toimi puolustusmekanismina, kun hän paljasti suuren työelämävaliokunnan edessä oman ”vajavaisuutensa” hoitaa kuningattaren työtä.

Lönnfors kritisoi myös hahmojen stereotyyppisyyttä. Hänen mielestään kaikki kuningattarehdokkaat kuulostivat stereotyyppisiltä homoilta. Tarkoitus oli kuitenkin luoda kolme kiinnostavaa ja täysin erilaista hahmoa, eikä niinkään miettiä niiden seksuaalista suuntautumista. Palaute tuntuikin tältä osin hieman epärelevantilta, sillä kuunnelman rikkaus on mielestämme juuri erilaisissa henkilöhahmoissa. Toivon hahmosta pyrittiin luomaan erittäin asiallinen, hidaspuheinen ja aristokraattinen hahmo. Amadeus-Antista puolestaan haluttiin välittää kuvaa kosmopoliittisesta maailmanmatkaajasta. Benjaminin hahmon oli puolestaan tarkoitus olla hieman höpsö, kaikille asioille hihittelevä energiapakkaus. Mielestämme roolihahmot onnistuivatkin tehtävissään hyvin.

Onnistuimme kuunnelmallamme levittämään tietoa sukupuolen moninaisuudesta, vaikka sanoma ei ollutkaan tarpeeksi terävä. Onkin toivottavaa, että kuunnelma voisi osaltaan toimia tietolähteenä, kun vanhemmat etsivät tapoja kertoa lapsilleen sukupuolen moninaisuudesta.

Kuunnelma pystyy myös normalisoimaan sukupuolivähemmistöjä sekä ihmisten erilaisuutta. Tarinassa ei painoteta, saatikka korosteta ollenkaan sellaisia ilmiöitä, joita suomalaisessa yhteiskunnassa pidetään edelleen outoina, kuten esimerkiksi miehen halua olla kuningatar. Tällaisten satujen avulla voidaan jopa osoittaa lapsille, ettei heidän omissa haaveissaan ja unelmissaan ole mitään vikaa eikä niiden pidä määräytyä sukupuolen mukaan.

Olisimme voineet ottaa asiakkaan tiedot ja taidot huomattavasti paremmin osaksi kuunnelman tekoprosessia. Sillä tavalla olisimme voineet terävöittää tarinan sanomaa sekä

välttää väärinymmärrykset. Yhteydenpidon olisi pitänyt olla myös huomattavasti aktiivisempaa meidän osaltamme, jotta olisimme voineet maksimoida asiakkaan omaavat vahvuudet ja voimavarat.

Jokaiseen työvaiheeseen olisi pitänyt varata reilummin aikaa, jotta työrauha olisi säilynyt projektin kaikissa vaiheissa. Tämä oli asia, josta muun muassa Juuso Laitinen meille sanoi, mutta jossa emme siltikään täysin onnistuneet.

Tämän tapaustutkimuksen mukaan kuunnelmaa voidaan hyödyntää Transtukipisteen sekä Seta ry:n toiminnassa osana lasten sukupuolikasvatusta.

Kuunnelman avulla lapsille voidaan tarjota sukupuolineutraalia ja erilaisuutta hyväksyvää, syrjintävapaata materiaalia, jonka avulla lapset voivat omaksua uusia tapoja käsitellä sukupuolen moninaisuutta.

Kuunnelman muoto tarjoaa lapsille maailman, jonka he voivat itse kuvitella juuri haluamansa näköiseksi. Kuunnelmalla voidaan saavuttaa normaalia valistusta enemmän, koska se ei tuputa mitään.

Kuunnelman vahvuus piilee myös siinä, että lapsi voi ja pystyy poimimaan siitä ne asiat, jotka hän itse kokee tärkeiksi ja oleellisiksi.

Lastenohjelmat tarjoavat vielä tänäkin päivänä varsin sukupuolittuneita malleja. Tytöt ja naiset kuvataan usein kauniina prinsessoina, kun taas pojista halutaan antaa vahva ja rohkea kuva. Lapset omaksuvat kuitenkin yhä enenevässä määrin sukupuolirooleja juuri median kautta, sillä medialaitteet ovat 2000-luvun jälkeen lisääntyneet huomattavasti kotitalouksissa. (Honkanen 2010, Korhosen 2007, 23 mukaan.)

Ylen tasa-arvotoimikunta tutki lastenohjelmien sukupuolijakaumaa vuonna 1995. Tällöin huomattiin, että etenkin naiset ovat ohjelmissa passiivisessa ja stereotyyppisessä asemassa. Vain 2,8 prosenttia lastenohjelmissa esiintyneistä hahmoista luokiteltiin tuolloin sukupuolettomiksi. (Honkanen 2010, Suonisen 1995, 68-70 mukaan.)

Viime aikoina lastenohjelmissa on alettu ottaa etnisiä vähemmistöjä huomioon. Muutosta sukupuolittuneisuuden osalta ei kuitenkaan ole tapahtunut. Edelleenkään ei tiettävästi ole olemassa lastenohjelmaa, jossa esiintyisi esimerkiksi samaa sukupuolta olevat van-

hemmat. Vuonna 1995 lastenohjelmissa esiintyi 20 sukupuolineutraalia hahmoa. Aina-kaan vielä vuonna 2010 hahmojen määrä lastenohjelmissa ei ollut muuttunut. (Honkanen 2010, 46.)

Lastenohjelmien tulisi tukea lapsen identiteetin muovautumista. Lapsi ei kykene itse valikoimaan, minkälaisia arvoja ja asenteita välittäviä ohjelmia hän haluaa katsoa. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että lapsi ei joutuisi katsomaan ohjelmia, jotka saattavat olla vahingollisia hänen identiteettinsä kehittymiselle. Olisi erittäin tärkeää, että kuunnelmamme kaltaisia, valistuksellisia satuja olisi tarjolla myös televisiossa. Uskomme, että jokainen lapsen oman identiteetin kasvua tukeva ohjelma kantaa tulevaisuudessa pitkälle. Lapsen kokemaa hyväksyntä auttaa häntä kasvamaan terveeksi ja tasapainoiseksi aikuiseksi.

Lähteet

Beck, Alan 2011. Kuvitteelliset äänimaailmat. Teoksessa Aro Eero & Viljanen Mikko (toim.) 2011. Korville piirretyt kuvat. Helsinki: Like.

Granberg, Juha. 2012: Ammattilaisten miksausmenetelmät – Rock- ja metallimusiikki. Opinnäytetyö. Tampereen Ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/45646/Granberg_Juha.pdf?sequence=1

Hirvonen, Elina (toim.) Käsikirjoittaminen, 2003

Honkanen, Aino 2010: Sukupuolisensitiivinen lastenohjelma - Eläinhahmojen sukupuolikuuvan moninaisuus televisiossa <http://www.tassutusta.net/portfolio/Sukupuolisensitiivinen_lastenohjelma.pdf> (Luettu: 10.4.2016)

Huuska, Maarit 2005. Sukupuolen moninaisuus - totta vai tarua? Tietoliikenneohjelmistojen ja multimedian laboratorio. <http://www.tml.tkk.fi/Opinnot/Inf0.1202/loppuhuipentuma/Huuska_Sukupuolen_moninaisuus.pdf> (Luettu: 27.2.2016).

Lindén, Aarne 2013. Äänen muodot. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/58917/Opinnaytetyo_AL2013_Aanen_muodot.pdf?sequence=1

Marttinen, Tuomo. 2012: Kuunnelman äänimaiseman rakentaminen. Opinnäytetyö. Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu.

Pekonen, Aino Kaisa, Äitiys- ja translaki uudistettava pikaisesti. <http://www.kansanuutiset.fi/artikkeli/3325970-aitiys-ja-translaki-uudistettava-pikaisesti> (Luettu: 5.4.2016)

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. Tapaustutkimus. KvaliMOTV. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L5_5.html (Luettu: 1.4.2016)

Seta ry, 2014. Sukupuolen moninaisuus. (https://www.dropbox.com/s/eou3r398zb1uvay/sukupuolen_moninaisuus_2014_aukeamat.pdf?dl=0) (Luettu: 16.2.2016)

Sinuiksi – tuki- ja neuvontapalvelu 2016. Sukupuolen moninaisuus. <<http://www.sinuiksi.fi/selaa-kysymyksiä/sukupuolen-moninaisuus>> (Luettu: 3.3.2016).

Spisak, Sanna. Arkistojen aarteita seksuaalikasvatukseen. <http://sannaspisak.com> (Luettu: 17.3.2016)

Tasa-arvoinen varhaiskasvatus 2016. Käsitepankki. <http://www.tasa-arvoinenvarhaiskasvatus.fi/kasitepankki/> (Luettu: 27.3.2016)

Transtukipiste a. Hlbtqi-sanasto. <http://transtukipiste.fi/hlbtqi-sanasto/> (Luettu: 21.2.2016)

Transtukipiste b. Tietoa sukupuolesta <http://transtukipiste.fi/tietoa-sukupuolesta/> (Luettu: 7.3.2016)

Wallin, Kristiina 2011. Ääniä ja kerrostumia. Teoksessa Aro Eero & Viljanen Mikko (toim.) 2011. Korville piirretyt kuvat. Helsinki: Like

Haastattelut

Alatalo, Eliisa 2016. Tiedottaja, Seta ry. Sähköpostihaastattelu 18.2. & 23.2.2016

Karvinen, Marita 2016. Koulutuspäällikkö. Seta ry. Sähköpostihaastattelu: 18.2. & palaute 23.2.2016

Laitinen, Juuso 2015. Medianomi. Freelancer. Haastattelu: 6.10.2015 & 18.10.2016

Lindén Aarne 2015. Medianomi. Näyttelijä. Haastattelu: 6.10. & 18.10.2016

Lönnfors, Luca 2016. Viestintäharjoittelija. Seta ry. Palaute kuunnelmasta. 23.2.2016

Kuningattaria ja kuhnuureita – Marita Karvisen alkuperäinen satu

Keskellä metsää, suuren puun juurella, oli kaunis muurahaispesä; Korpilaakson pesä. Sitä olivat muurahaistyöläiset rakentaneet pitkään puun neulasista, vanhoista lehdistä ja milloin mistäkin, mitä he matkansa varrelta löysivät. Korpilaakson pesässä asui monia muurahaisia, niin monia, ettei niitä ollut ikinä kukaan pystynyt laskemaan. Jokaisella muurahaisella oli oma roolinsa ja työnsä pesän ylläpidossa. Työläiset – jotka olivat kaikki tyttöjä - tekivät työtä, niin kuin niiden nimikin sanoo. Työ oli pesän rakennusta, ruoan hakua ja lasten kaitsemista. Kuhnuureilla – jotka olivat kaikki poikia - oli taasen vain yksi, erityinen tehtävä: ne hedelmöittivät kuningattaren.

Kuningattaria oli vain yksi, tässä pesässä hänen nimensä oli Reginald.

Vaikka Reginald oli kaikkien palvoma ja suosittu kuningatar, ei hän ollut onnellinen. Hän olisi paljon mieluummin ollut kuhnuri. Koska Reginald ei tuntenut oloaan kuningattarena hyväksi, päätti hän pitkien pohdintojen jälkeen kertomaan asiasta pesänsä työelämävaliokunnalle, sen kokouksissa nimittäin päätettiin kaikista työtä koskevista asioista. Reginald meni valiokunnan seuraavaan kokoukseen ja kertoi heille, että halusi luopua kruunustaan ja antaa sen jollekin muulle. Se voisi olla kuhnuri tai työläinen, sillä ei ollut väliä, kunhan kuningattaren rooliin tulisi muurahainen, joka sitä todella halusi.

Valiokuntalaisten ensireaktio oli hämmennys. Suuri hämmennys. Kuinka kukaan saattoi haluta olla jotain muuta kuin kuningatar! Reginald perusteli kantansa hyvin; hän ei ollut ikinä tuntenut itseään kuningattareksi, vaan hän tunsikin enemmänkin olevansa kuhnuri. Hän ei ollut kuningattarena onnellinen. Hän oli vähän yksinäinenkin, kaikista mieluiten hän viettäisi päivänsä kuhnuureiden joukossa. Kun työvaliokunnan jäsenet tokenivat järkytyksestä, nousi heiltä kysymys: Mistä saisimme toisen kuningattaren? Ei hätää, Reginaldilla oli vastaus valmiina: laitetaan Muurahaissanomiin työnhakuilmoitus! Ja näin tapahtui. Seuraavassa Muurahaissanomien numerossa oli ilmoitus, jossa luki: "Pesä etsii uutta kuningatarta. Vaatimukset: todellinen halu olla kuningatar. Arvostamme pörräis-peruskoulun päättötodistusta. Aikaisempaa kokemusta ei tarvita. Hakuaika yksi viikko."

Viikon kuluttua työvaliokunta oli saanut kolme hienoa hakemusta, kaikki kuhnuureilta. Kaikki kolme kutsuttiin työhaastatteluun. Ensimmäisenä haastatteluun saapui Lahja. Hän kertoi unelmoineensa kuningattarena olosta jo lapsesta asti. Kaikissa leikeissään hän oli

ollut kuningatar, joten hän oli harjoitellut työtehtäviä jo pitkän aikaa. Lahjan puhe oli erittäin huoliteltua, koska hän oli käynyt Kuninkaallisen puheen –kirjekurssin. Tämän ohella hän on pitänyt selkäkilvistäään todella hyvää huolta, jotta ne kiiltäisivät kauniina.

Toisella hakijalla, Amadeus-Antilla, oli kansainvälistä kokemusta, hän oli nimittäin syntynyt ulkomailla. Hän rakasti matkustamista, ja eräällä reissullaan hän oli ostanut itselleen kimaltelevan tiaran, jota hän piti haastattelussa päässään. Näin Amadeus-Ant ajatteli vakuuttaa haastattelijat siitä, että juuri hän olisi oikea muurahainen kuningattaren paikalle. Ama – tämä oli hänen lempinimensä - rakasti timantteja, paljetteja, puuhkia sekä leopardikuvioituja legginsejä. Maailmassa ei ollut mitään sen ihanampaa! Paitsi tietenkin hänen rakennekyntensä, jotka hän viikoittain uusi pesän kosmetologin luona. Ama muisti myös mainita, että mikäli hänet valittaisiin tehtävään, alkaisi hän myös käyttää irtoripsiä kaikissa tärkeissä tilaisuuksissa.

Kolmas hakija, Miri, taasen pitänyt mistään kovin naisellisista vaatteista eikä asusteista. Mutta hän kyllä olisi hyvä kuningatar! Eihän kaikkien kuningattarien tarvitsisi olla samantaisia, joku voisi olla vähän reippaamman tyylinenkin, luonnehti Miri ajatuksiaan haastattelijoille. Hän koki, että hänellä oli kaikki edellytykset hoitaa kuningattaren tehtävä hyvin. Yksi asia tosin häneltä puuttui: hän ei voisi saada lapsia.

Tämä sama haaste oli muillakin hakijoilla, koska kaikki olivat kuhnureita. Eivät pojat voisi munia. Kukas sitten tekisi lapsia, miettivät kaikki työvaliokunnan muurahaiset. Niinpä, mietti myös Reginald, eivät kuhnurit voi synnyttää lapsia. Reginald mietti ja mietti. Ja pohti, ajatteli ja aprikoi. Sitten hän sai idean: Reginald voisi kyllä synnyttää, mutta kaikki muu kuningattaren rooliin liittyvä voitaisiin antaa jollekin muulle, jotta hän pääsisi viettämään muun aikansa kuhnurien kanssa.

Reginaldin päätöksestä helpottuneena työvaliokunta ryhtyi valitsemaan parasta hakijaa. Miikka oli ollut todella vakuuttava, Ama näytti syntyneen kuningattareksi ja Miri hoitaisi kuningattaren homman todella hyvin. Valinta oli vaikea. Kenestä tulisi paras kuningatar? Kaikki halusivat kuningattareksi ja kaikki olisivat hyviä kuningattaria. Kun kokous oli kestänyt jo pitkälle iltaan asti ja yksimielisyyttä parhaasta kuningatarehdokkaasta ei ollut saavutettu, sai Reginald idean: Miksi emme voisi valita kaikkia kolmea? Kyllä edustus-tehtävissä riittää puuhaa kolmellekin muurahaiselle, totesi Reginald, joka oli ollut tehtävissään todella kiireinen.

Ja näin tehtiin. Seuraavissa Muurahaissanomissa oli suuri uutinen etusivulla: Korpilaakson pesä on saanut kolme uutta kuningatarta: Lahjan, Aman ja Mirin. Otsikon jälkeen luki uutinen, joka oli Reginaldille tärkein: ”Entinen kuningatar on siirtynyt kuhnureiden joukkoon. Tästä lähtien meillä on kunnia kutsua häntä nimellä Reiska.”

Kuningattaria ja kuhnureita – käsikirjoitus

1. EXT. METSÄ Metsän ääniä

KERTOJA:

Keskellä metsää, suuren puun juurella, oli kaunis muurahaispesä. Korpilaakson pesää olivat muurahaistyöläiset rakentaneet pitkään puun neulasista, vanhoista lehdistä ja milloin mistäkin, mitä he matkansa varrelta löysivät.

INT. PESÄ Rakennustyömaan ääniä. Työmuurahaiset huutelevat toisilleen:

Marjatta-Työläinen: *MATALA NAISEN ÄÄNI*

Liisa! Sopiskos tämä havunneulane Virtasten seinän tukkeeks?

Liisa-Työläinen: *HELEÄ JA NAISELLINEN*

Onpa kaunis ja ihanan jämäkkä neulanen. Se sopii varmasti! Tuo smaragdin vihreä väri tuo ihanasti mieleeni pesän salonkihuoneen.

KERTOJA:

Työläiset – jotka olivat tyttöjä - hoitivat kaikki Korpilaakson pesän työt aina rakentamisesta lasten kaitsemiseen. (Lasten äännähdyksiä)

KERTOJA:

Kuhnureilla – jotka olivat kaikki poikia - oli taasen vain yksi tehtävä: ne hedelmöittivät kuningattaren. (80-luvun pornomusaa)

2. INT. PESÄ

KERTOJA: TORVISOITTOA

Kuningattaria oli vain yksi ja hänen nimensä oli Reginald.

REGINALD: *MIEHEKÄSTÄ PUHTIA.*

Minä en kestä tätä enää. (Epätoivoinen)

REGINALD: *VOIMAKAS JA UHMAKAS*

Nyt pirulauta Reginald otat itseäsi niskasta kiinni! Tänään sinä teet sen. Sinä marssit sen kirotn työelämävaliokunnan eteen ja kerrot heille, miltä sinusta oikeasti tuntuu. Sinä ET ole koko hallitsija-aikanasi tuntenut oloasi sen enempää kuningattareksi kuin naiseksi-kaan.

KERTOJA:

Työelämävaliokunta koostui Korpilaakson pesän viisaimmista muurahaisista ja he päättivät kaikista tärkeistä asioista.

PJ. MUURAHAINEN: *YLTIORAUHALLINEN MIES*

Hyvät valiokunnan jäsenet. Tämänkertaisen kokouksen asialista on varsin lyhyt. Olemme kaikki.....(Reginald keskeyttää PJ:n puheen)

REGINALD:

Arvoisa puheenjohtaja. Anteeksi, että keskeytän, mutta minulla on teille hyvin tärkeää asiaa.

PJ. MUURAHAINEN:

No mutta hyvä tavaton arvon kuningatar, mikä on niin kovin tärkeää?

REGINALD:

Olen päättänyt luopua kruunustani... (ITSEVARMA)

VALIOKUNTA:

Oooooh!!! (Hämmennystä ja puheensorinaa)

PJ. MUURAHAINEN:

Hiljaisuus!! (Lyö nuijalla pöytää) Jatkaa toki Teidän korkeutenne.

REGINALD:

Niin. (NÄRKÄSTYNYT) Olen siis päättänyt luopua kruunustani. Tahdon antaa sen jollekin sellaiselle, joka sen todella haluaa. Olkoon hän sitten kuhnuri tai työläinen. (ARMOLLINEN)

PJ. MUURAHAINEN:

Mutta mitä Te aiotte sitten tehdä?

REGINALD:

Minusta tulee kuhnuri!

VALIOKUNTA:

Oooooh!!!! (Hämmennynyttä puheensorinaa)

PJ MUURAHAINEN:

Hiljaisuus salissa! (Nuijaa pöytään) Pahoittelen keskeytyksiä arvon kuningatar. Te siis tahdotte olla kuhnuri? Saisinko kysyä MIKSI? (Hämmennynyt)

3. INT. VALIOKUNNAN ISTUNTOSALI

ROOKU VON VIHAVAINO: KIRKAS JA VOIMAKAS MIES

Oletko sinä menettänyt järkesi? Kuinka sinä voit haluta olla jotain muuta kuin kuningatar? Työelämävaliokunnan varapuheenjohtajan ominaisuudessa minä vastustan voimakkaasti tällaista hulluutta! (RAIVOISSAAN)

PUHEENSORINAA.

"Onko hän tullut hulluksi?" "Kuinka meidän nyt käy"

REGINALD: LOUKKAANTUNUT MUTTA RAUHALLINEN

Arvoisa Rooku Von Vihavaino. Epäilyksenne mielenterveyttäni kohtaan loukkaavat minua suuresti. Tahdon korostaa teille, etten todellakaan ole menettänyt järkeäni. En vain ole koskaan tuntenut itseään kuningattareksi ja sydämessäni tiedän olevani kuhnuri.

Nämä vuodet kuningattarena eivät ole olleet minulle onnellisia, vaan pikemminkin yksinäisiä ja turhauttavia. Te ette voi ymmärtää kuinka raastavaa on elää elämää henkilönä, joka te ette ole.

ROOKU VON VIHAVAINO: (LÄSSYTTÄVÄ)

No kertokaas minulle, miten elämänne kuhnurina tekisi teistä yllättäen onnellisen? Entä jos sekään ei ole sitä, mitä te SISIMMÄSSÄNNE haluatte?

REGINALD: (NENÄKÄS)

Te ette ole ilmeisesti koskaan kuunnellut sisintänne, kun pystytte sen noin kevyesti kyseenalaistamaan. Voin vanhoa teille käsi sydämellä, ettei sitä kuningatarta, jonka te edessänne näette, ole oikeasti olemassa. Kaiken tämän kimalluksen alla on kuhnuri, jonka elämän TE aiotte tuhota.

ROOKU VON VIHAVAINO: NÖYRISTELEVÄ

Eihän tässä olla ketään tuhoamassa. Ja jos tarkkoja ollaan, niin itse asiassa tämä teidän PÄÄHÄNPISTONNE vaarantaa koko Korpilaakson pesän ja kaikki sen pitkät perinteet. Joten voisitteko te arvoisa Kuningatar kertoa minulle ja koko muulle valiokunnalle, että mistä me löydämme Korpilaakson pesään uuden kuningattaren?

MUU VALIOKUNTA KOMPPAA (KOMEDIAHAHMO MYÖTÄILEE)

REGINALD: ENERGISEN PÄÄTTÄVÄINEN

Olen iloinen, että kysytte tuota! Me laitamme Muurahaissanomiin työnhakuilmoituksen. Löydämme varmasti hyviä ehdokkaita.

ROOKU VON VIHAVAINO: SODANJULISTUS

Tehdään sitten niin kuin Kuningatar tahtoo. Mutta mikäli hakuun ei vastaa yhtään hyvää ehdokasta, jonka hyväksyy myös valiokunta, TE palaatte välittömästi takaisin kuningattareksi ja sen jälkeen koko tästä hömpötyksestä ei puhuta enää koskaan!

REGINALD: NÄSÄVIISAS

Näyttäisi siltä, että meillä on ilmoitus tehtävänä!

KERTOJA:

Seuraavana päivänä Muurahaissanomien etusivulla oli suuri hakuilmoitus:

LEHDENJAKAJA: (HUUTAA UUTISOTSIKON)

Pesä etsii uutta kuningatarta! Kuningatar luopumassa kruunustaan!

LIISA JA MARJATTA HYPISTELEVÄT SANOMALEHTEÄ

LIISA: HELEÄ NAISÄÄNI

Katsopas Marjatta tätä hakuilmoitusta. Uusi ihana kuningatar hakusessa tänne meidän kauniiseen pesäämme. Vaatimuksena todellinen halu olla kuningatar. He arvostavat myös pörriäisperuskoulun päättötodistusta eivätkä he vaadi aikaisempaa kokemusta.

MARJATTA: MATALA NAISÄÄNI

Voi jukolauta! Mitähä se vanha kuninkatar meinaa?

4. INT. VALIOKUNNAN SALI (PUHEENSORINAA)

PJ MUURAHAINEN:

No niin. Viikko on kulunut ja me olemme saaneet joukon hakemuksia, joista kolme hakijaa olivat selkeästi ylitse muiden. Ja kuten kaikki tiedätte, ensimmäinen haastateltava on tulossa tänne hetkenä minä hyvänsä. Hänen nimensä on Toivo, ja hän on kuhnuri.

ASKELEITA. TOIVO SAAPUU SALIIN.

TOIVO: (Virallinen selkeä artikulointi. Arvilindmäinen)

Arvoisa työelämävaliokunta. Minä olen Toivo! Olen unelmoinut kuningattarena olostani jo aivan pienestä lapsesta asti. Olin kuningatar kaikissa leikeissä, joten työtehtäviä olen harjoitellut jo aivan lapsesta saakka. Kävin vuosia sitten Kuninkaallisen puheen -kirjekurssin, ja kuten huomaatte, olen lisäksi pitänyt selkäkilvistäni todella hyvää huolta, jotta ne täyttäisivät kuningattarelle asetetut vaatimukset.

PUHEENSORINAA. "Hyvä Toivo!"

5. INT. VALIOKUNNAN SALI

KERTOJA:

Työelämävaliokunta oli silminnähden vakuuttunut Toivosta, mutta kokeneina päättäjinä valiokunnan jäsenet ottivat vastaan seuraavan hakijan.

AMADEUS-ANTTI: (AKSENTILLA SUOMEA)

Cheers mates! Mä olen Amadeus-Antti (Ämädys). Mä oon foreigner, eli ulkomail syntynyt kuhnur ja mä rakastan matkustaa. For example tämä jumalaisen kaunis tiara on muisto mun yheltä reissulta kauas kauas Korpilaakso pesä ulkopuolelle!

PJ MUURAHAINEN:

Kiitos Amadeus-Antti. Onko vielä jotain, jota haluaisit itsestäsi kertoa?

AMADEUS-ANTTI:

Ai but ofcourse! Te voitte kutsua mua Amaks. Mä siis rakastan timangeja, paljetteja, puuhkii sekä leopardleggings. Eli mikäli te valitse mut uudeksi queeniks, lupaan aina näyttää superkauniilt.

PUHEENSORINAA. "Hyvä Ama!"

PJ MUURAHAINEN:

Oikein vakuuttavaa. Kiitos Ama. Meillä onkin enää yksi hakija jäljellä.

6. INT. VALIOKUNNAN SALI

BENJAMIN: ITSEVARMA JA ENERGINEN

Moikka kaikki! Mun nimi on Benjamin. Mä en oikeestaan pidä mistään kovin naisellisista asusteista, mutta mä uskon olevani oikeasti hyvä kuningatar. Eihän kaikkien kuningattarien tarte olla samasta muotista tehtyjä. Kyllähän kuningatar voi olla vähän reippaamman tyylinen ja jämäkkä. Mä uskon, että mulla on kaikki edellytykset hoitaa kuningattaren tehtävät hyvällä menestyksellä. Ainoo kompastuskivi taitaa piillä siin, etten mä voi saada lapsii.

HÄMMENTYNYTTÄ PUHEENSORINAA

7. INT. VALIOKUNNAN SALI

PJ MUURAHAINEN: HUOLESTUNUT

Benjamin tarjosi meille tietämättään uudenlaisen ongelman ja se koskee kaikkia kolmea hakijaa. Kukaan heistä ei voi munia, sillä he ovat kaikki kuhnureita. Täytyyhän Korpilaakson pesän jatkaa kasvuaan!

ROOKU VON VIHAVAINO: VAHINGONILOINEN

Minä tiesin ettei tästä tulisi mitään! Reginald! Parasta että jatkat mukisematta kuningattarena. Tälläisiin hömpötyksiin ei olisi pitänyt ryhtyä alunperinkään.

PJ MUURAHAINEN: SURULLINEN

Niin, Reginald.. Minäkään en taida keksiä ratkaisua.

JÄSENTEN YHTYMISTÄ PAHIKSEN JA PJ:N MIELIPITEESEEN (KOMEDIAHAHMO KOMPPAA)

KERTOJA:

Yhtäkkiä Reginald nousi päättäväisenä ylös.

REGINALD: INNOSTUNEEN VALAISTUNUT

Minä... Minä taisin keksiä ratkaisun! Voin jatkossakin hoitaa munimisen. Sen sijaan kaikki muut kuningattaren tehtävät saakoon joku hakijoista hoitaakseen.

INNOSTUNUT PÄLÄTYS. KOMEDIAHAHMO KOMPPAA

8. INT. VALIOKUNNAN SALI

PJ MUURAHAINEN: INNOSTUNUT

Loistavaa! No niin. Nyt edessä on enää uuden kuningattaren valitseminen. Arvoisa valiokunta, valitsemmeko uudeksi kuningattareksi Kauniin Toivon, Maailmaa nähneen Aman vaiko reippaan Benjaminin?

PUHEENSORINAA JA VÄITTELYÄ. KOMEDIAHAHMO

KERTOJA:

Valiokunnan kokous oli jatkunut jo myöhälle yöhön, mutta sopuun uudesta kuningattaresta ei vain päästy. Kaikki hakijat olivat olleet niin hyviä, että valiokunnan oli mahdollonta päättää heidän väliltään.

PJ MUURAHAINEN: TUSKASTUNUT

Näyttää siltä, että joudumme arpomaan uuden kuningattaren. Me emme pysty yksioikaisesti valitsemaan vain yhtä kandidaattia.

REGINALD: VALAISTUU UUDELLEEN

Yhtä kandi...Arvoisa puheenjohtaja! Miksi meidän pitäisi valita vain yksi hakija? Miksi emme ottaisi uudeksi kuningattareksi kaikkia kolmea? Kyllähän edustustehtävissä riittää helposti töitä kaikille.

PJ MUURAHAINEN:

No mutta tietenkin! Sinäkin Reginald olet tainnut olla aivan liian kovilla siitä työmäärästä, joka sinun on täytynyt yksin hoitaa. Hmm.. Mitä sanotte Reginaldin ehdotuksesta, arvon kollegat?

MYÖNTELYÄ. KOMEDIAHAMO: KAIKKI KOLME!

PJ MUURAHAINEN:

Tämä olkoon siis päätetty! Voimme viimein julistaa kokouksen päättyneeksi. Meillä on nyt uudet kuningattaret!

KERTOJA:

Heti seuraavana aamuna Muurahaissanomien etusivulla komeili isoilla kirjaimilla uutinen:

LEHDENJAKAJA:

Korpilaakson pesä on saanut kolme uutta kuningatarta!

TYÖMAAN ÄÄNIÄ. MARJATTA JA LIISA LUKEVAT LEHTEÄ

MARJATTA:

Mitäs perskuletta sille vanhalle käskijälle sitte tapahtu?

LIISA:

Etkös sinä lukenut? Reiska on nykyään kuhnuri.

MARJATTA:

Kukas perskules tämä Reiska on? Ja miten se liittyy meidän kuningattareen Rekinaltiin?

LIISA:

Niin katsos Marjatta. Reginald on nykyään kuhnuri. Ja koska kuhnurit ovat poikia, vaihtoi Reginald nimensä Reiskaksi.

Haastattelukysymykset Seta ry:n Eliisa Alatalolle ja Marita Karviselle

- Mitä käytännössä tarkoittaa sukupuolen moninaisuus?
- Mitä ongelmia syntyy, jos ihmiset määritellään perinteisesti tyttöihin ja poikiin?
- Missä vaiheessa lapsi alkaa hahmottamaan omaa sukupuoltaan/moninaisuuttaan?
- Miten lapsille suunnattu seksuaalikasvatus eroaa varttuneimmille suunnatusta?
- Mitä ongelmia kasvatuksessa voi olla?
- Mihin kasvatuksella pyritään?
- Miten vastaatte kritiikkiin, jonka mukaan puheet sukupuolen moninaisuudesta sekoittavat lapsen pään?
- Miten sukupuolen moninaisuus näkyy taaperoiässä?
- Miten sukupuolen moninaisuus näkyy kouluikäisissä lapsissa?
- Mitä haasteita perinteisestä sukupuolijaottelusta poikkeava lapsi voi kohdata?
- Mitä tarkoittaa intersukupuolisuus?
- Kuinka yleisiä ennakkoluuloja sukupuolen moninaisuutta kohtaan tällä hetkellä ovat Suomessa?
- Kuinka Seta on onnistunut edistämään sukupuolen moninaisuuden tutkimista ja hyväksymistä?
- Miten arvelette asenteiden sukupuolen moninaisuutta kohtaan muuttuvan seuraavan parinkymmenen vuoden aikana?
- Miten tavallinen ihminen voi edistää sukupuolen moninaisuuden hyväksymistä?
- Kuunnelma valistustyössä:
- Miten kuunnelma voi edesauttaa seksuaalikasvatuksessa?
- Mitä etuja näette, kuunnelma vs. kirja?
- Kuinka arvelette valmiin kuunnelman palvelevan teitä työssänne?